

Külföldi Jatekszin Kiadja a magyar todos tarsasag.
(Ausländische Schaubühne.). 4. A jatekos. Drama 5 felv. (Der
Spieler.)

Trattner

Pesten; Budapest 1834

Signatur: 55627-A.4

Barcode: +Z174548903

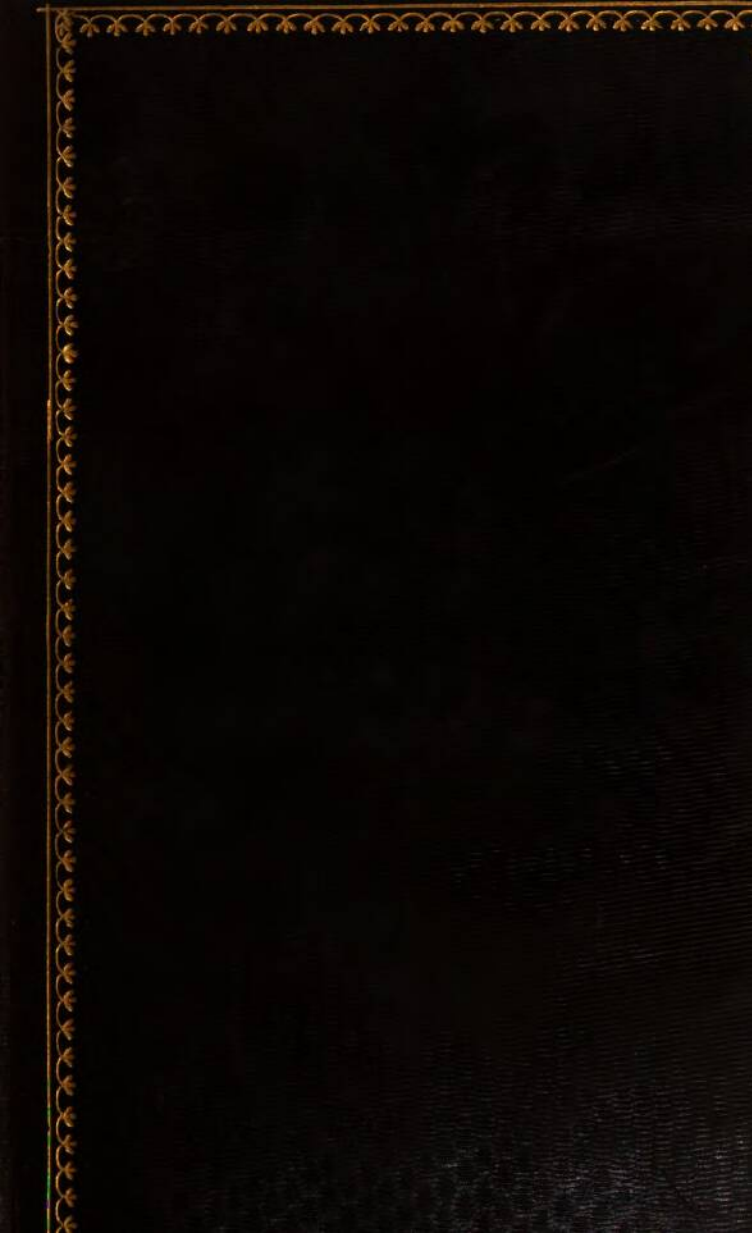
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ174548903>

Umfang: Bild 1 - 178

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

A.HOF

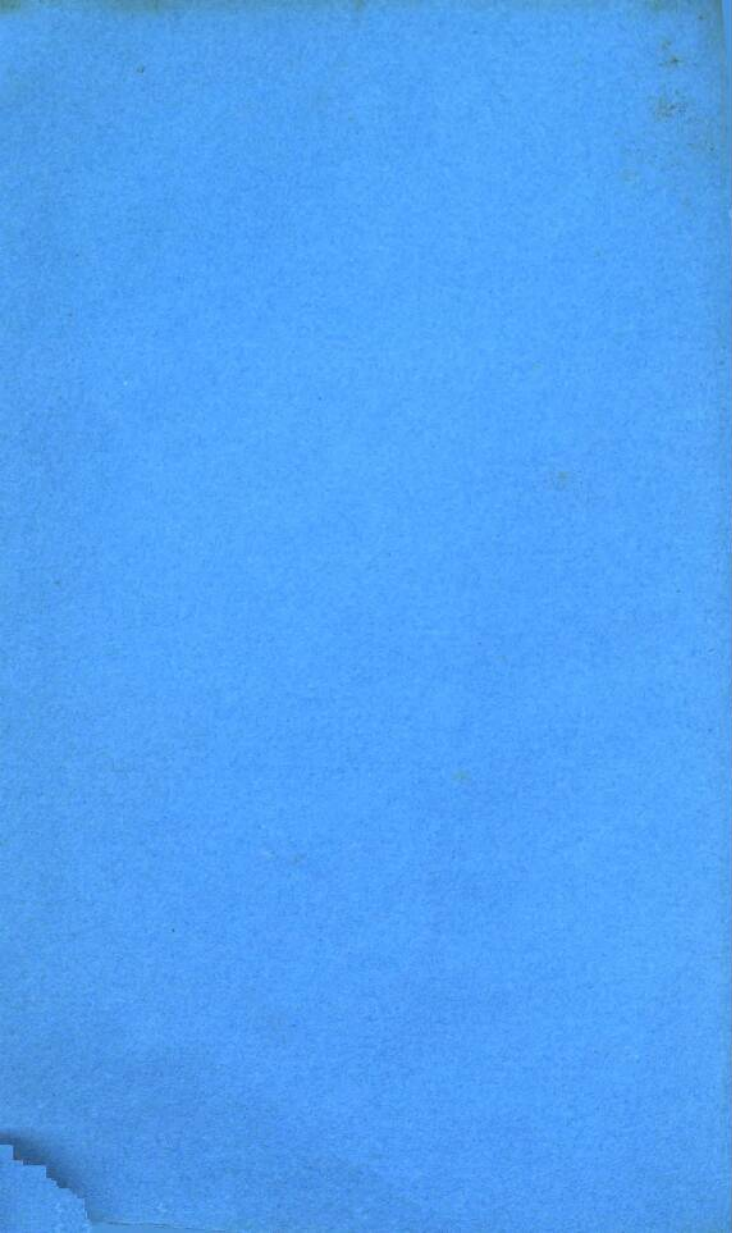

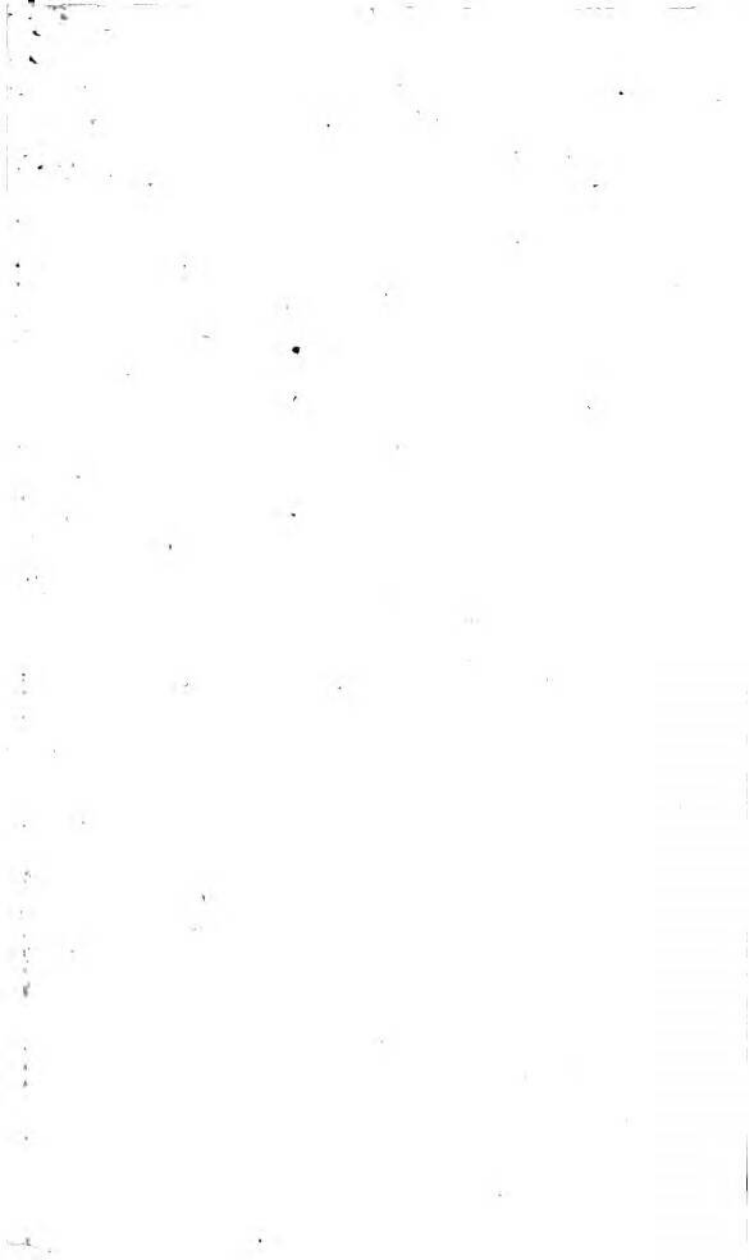
BIBLIOTHEK

55.627-A

Alt-

55627-A.

KÜLFÖLDI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

NEGYEDIK KÜTET.

A' JÁTÉKOS.

BUDÁN.

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.
1834.

A' J Á T É K O S.

DRAMA ÖT FELVONÁSBAN

I F F L A N D T Ó L.

FORDITOTTA
THALLER ISTVÁN.

BUDÁN.

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM' BETŰIVEL.
1834.

S Z E M É L Y E K.

GRÓF BILDAU, generális, hadi minister.

WALLENFELD, titkos tanácsos.

BÁRÓ WALLENFELD, a' titkos tanácsos' unoka-öccse.

BÁRÓ WALLENFELD asszonyság, a' báró' hitvese.

KÁROLY, fiuk.

FERNAU, udvari tanácsos, a' titkos tanácsos' másik unoka-öccse.

STERN, hadnagy, báró Wallenfeld asszonyság' atyja.

POSERT, ezelőtt génuai szolgálatbeli kapitány.

GABRECHT, a' tanácsos' házi titoknoka.

A' generálisnak hadi segédje.

BERGER, a' Lyceumnak rectora.

JAKAB, báró Wallenfeld' inasa.

A' generális' komornyika.

BAUM, hadnagy,

JEAN, hangművész,

LOVÁSZ,

UDVARIMESTER,

KOMORNYÍK,

INAS,

} Wallenfeld titkos tanácsos'
szolgálatjában.

ELSŐ FELVONÁS.

E L S Ő J E L E N É Ś.

FERNAU UDVARI TANÁCSOS. JAKAB.

JAKAB. (Karszékekben alszik. Az éjjeli mécs ég még.)

TAN. (Belép, körülnéz, földre megy, az ajtó előtt határozatlan' megáll, visszatér, meg' menni akar, eszmélkedik, aztán Jakabhoz megy, kit vállon fogva rázogat.) Jakab! Jakab! nem hallasz? — he!

JAK. (felugrik) Nagyságod —

TAN. Légy olly jó, és —

JAK. (félöbren) Le tetszik nyugodni? —
Tüstént — (veszi a' mécsét).

TAN. Hiszen világos nappal, barátom!

JAK. Úgy? Az már. Hm — (a' tanácsost nézi)
Vagy úgy! —

TAN. Jőjj már egyszer észre.

JAKAB. Bocsásson meg, uramnak gondolám. Soká kellett reá Posert úrnál várnom — későn értem haza, és — (szemeit dörögli) az én korombeli ember — — Hány is az óra?

TAN. Hét mult.

JAKAB. Hm, hm! (Eloltja a' méceset.)

TAN. Urad megint a' játéknál van?

JAKAB. Isten tudja! Hol volna különben —

TAN. Szegény asszony!

JAKAB. Igen, igen! Szegények lettünk, azt tudja az egész világ. Hiszen elegenden és híven dolgoztak benne, hogy uramtól nagybátyja kénytelen lön kezét megvonni! — Nem csuda, hogy a' kétségbeesés csudálatos dolgokra viszi.

TAN. Azonban — add ezt a' levelet a' nagyságos asszonynak. (Neki adja a' levelet)

JAKAB. Tanácsos úr —

TAN. Mi baj?

JAKAB. Vegye vissza levelét. Legyen olly szíves.

TAN. Mért?

JAKAB. Pénz van benne — és — és — vegye vissza.

TAN. Mit gondolsz felőlem?

JAKAB. Hogy uramat a' titkos tanácsos egykor fiának 's örökösének tekinté, most megveti —

TAN. Tulajdonítsa házasságának.

JAKAB. Hogy a' tanácsos úr most ott fiú 's örökösnek tartatik, hogy — mit tudom én — de gondolom, csak nem illenék hoz-

zám, a' tanácsos úrtól pénzes levelet elfogadni.

TAN. Mit? De nem tudod hát, hogy urad mindenét eljátszotta? mindenét?

JAKAB. Feleljen mindenik magáért. Ehol fekszik levele. (Az asztalra teszi.) Így felelek magamért. (el)

TAN. Hogy' maradhat olly nyomorék embernek, millyenné Wallenfeld lön, ilyen barátja!

M Á S O D I K J E L E N É S.

UDVARI TANÁCSOS. WALLENFELD ASSZONYSÁG.

TAN. Kedves húgom —

WALL. ASSZ. Fernau úr, különös előttem, hogy hozzánk bátorkodik.

TAN. Hát nincs ma Wallenfeld' születése napja?

WALL. ASSZ. Ki gondol nemzetségünkben e' napra a' nélkül, hogy engem átkozna?

TAN. Nem ismeri bátyámat. Büszke, az igaz, maga feje után jár — de nagylelkű; tessék eziránt általam meggyőződni.

WALL. ASSZ. Szegény férjem végsőre jutott!

TAN. A' játék dühe!

WALL. ASSZ. (Előbbre megy, 's meglátja a' levelet)
 Micsoda ez? Fernau úr— (Veszi a' levelet, és csudálkozik.)

TAN. Ha barátságomat megismerni méltóztatik — szót sem e' levél' tartalmáról.

WALL. ASSZ. Szót sem? — hát olvasatlan' megy vissza.

TAN. Megaláz engem, ha e' csekély pótolékot el nem fogadja. Csak magam is többet tehetnék, vagy már is többre birhatnám bátyámat.

WALL. ASSZ. Nem ismer engem, (vissza adja a' levelet) Fernau úr.

TAN. Még is — még is, derék asszony. De — nem — ismeri önnön szerencsétlenségét.

WALL. ASSZ. Ez legyen a' szerencsekívá-
 nat férjem' születése napjához?

TAN. Ennyi virtus és lelkeség' végromlását egykedvűen nézhessem?

WALL. ASSZ. Hagyjuk azt.

TAN. Mi lesz hát asszonyságodból?

WALL. ASSZ. Azon nem aggódom.

TAN. Gyermekeiből?

WALL. ASSZ. (elfordítja képét).

TAN. Férjéből magából?

WALL. ASSZ. (szemeit töröli).

TAN. Bátyja' örökéből kizárva — leg-

nyomorultabb társaságban, mindenhol tartozva — naponként nagy summákat játszik ő el, a' nélkül, hogy gondolná —

WALL. ASSZ. Kérem, hagyjon fel. Soha sem felejtettem el, hogy a' hűség, mellyel férjem szavát én irántam megtartotta, lön szerencsétlensége. Bátyja' örökéből kizárattott, mivel én szegény és polgárleány vagyok —

TAN. Maradt még 10,000 talléra, azzal gazdagon —

WALL. ASSZ. Azzal szerencsések lehetünk volna; igaz. Sokhoz is fogott, hivatalok és kapcsolatok után járt. De nem zárta-e bátyja' gyűlölsége 's üldözése minden útját el? A' kétségbeesés, nyerővágó játékoszá, szerencsétlenné tévék. Illik-e nekem szerencsétlenségét szemrehányással nagyítani?

TAN. De — kénytelenít megmondanom, a' mit könnyebb volna elhallgatnom — végre mégis élnie csak kell!

WALL. ASSZ. De csak élni. Így vagy amúgy nekem mindegy. Életre kedvem valóban van.

TAN. Hanem — a' jó istenért! hol?

WALL. ASSZ. Mindegy —

TAN. Itt — nem tudom — ott —

WALL. ASSZ. Inkább máshol.

TAN. Javaslanám férjének, tegyen még egy próbát bátyámnál. Nem gondolja, hogy megteszi?

WALL. ASSZ. Szinte vélném.

TAN. (zavartan) Valóban! — nem hiheti, mennyit zavar engem az, hogy bátyánk nekem — épen nekem kedvez annyira.

WALL. ASSZ. Fernau úr férjem után első örököse.

TAN. Házasságra is unszolt; Bildau grófkisasszonnyal, a' kiasszonyságod' férjének vala szánva. Engedtem tehát. — Legyen olly szívességgel, mondja meg férjének, jegyet váltok a' grófkisasszonnyal.

WALL. ASSZ. Legyen boldog, szívemből kívánom.

TAN. Oh, azon nincs mit kételkedni. Minden öszveillik. Asszonyságod' nagybátyja és a' hadi minister, Bildau, az öreg generális. Ez az úr különben igen hajlandó volt asszonyságod' férjéhez: nem fáradna ez egyszer hozzá?

WALL. ASSZ. Mi okból?

TAN. A' generális úr Wallenfeld' atyjának barátja volt — és gazdag — igen gazdag.

WALL. ASSZ. Alamizsnát kéregezzentőle?

TAN. Mit gondol? Nem! A' gavallér segít a' gavalléron.

WALL. ASSZ. Az ember segít az emberen! Én bizodalमत az emberiségben általján helyezem.

H A R M A D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. JAKAB.

JAKAB. Wallenfeld öreg úrnak házi titoknoka kíván nagyságoddal szólni.

WALL. Bejöhet.

JAKAB. (el)

WALL. ASSZ. Velem? Különös.

TAN. Hideg, kelletlen öreg ember. Lelkét az öreg Wallenfeldnek szintúgy igazgatja, mint tőkepénzeit. Vigasztalót aligha mond: azonban kímélje őt; igen fontos ember aszönységdra nézve: (megy, 's a' levelet Wallenfeld aszönység' kezébe nyomja.) Ezt meg kell tartania.

WALL. ASSZ. Tanácsos úr —

TITOK. (Belep, 's a' tanácsos előtt meghajtja magát, azután előbbre megy).

TAN. (el)

N E G Y E D I K J E L E N É S.

WALLENFELD ASSZ. TITOKNOK.

TITOK. Ő excellentiája, kegyelmes uram, báró Wallenfeld, a' titkos tanácsos által ide küldtettem Stern leányasszonyhoz —

WALL. ASSZ. Így Wallenfelddel való házasságom előtt neveztetém.

TITOK. A' házasságot ő excellentiája általjában semmi notitiába sem veszi.

WALL. ASSZ. Nem? Az fáj. Az úr koros ember, és mint hallom, atya.

TITOK. Négy élő gyermeknek atyja; a' legöregebb hadnagy volt, 's most kapitány léssen N. ezredében —

WALL. ASSZ. Ha atyai érzete van, kérdem—

TITOK. Oh igen. Kinek nincs az?

WALL. ASSZ. Kérdem, illendőnek találja-e ő excellentiájának szegény férjével való bánásmódját?

TITOK. Harmincznyolczadik esztendeje, hogy ő excellentiáját szolgálom, zsoldomat negyedenként rendesen kaptam, megteszem, a' mit ő excellentiája nekem parancsol, és nem vesződöm ő excellentiájának illendősége iránti véleményekkel.

WALL. ASSZ. Nem? Tehát — a' további nélkül — urának engem illető rendelkezését várom.

TITOK. Itt vagyon. (Leveleket ad neki.)

WALL. ASSZ. (átnézi azokat) Ezek férjemem való adósságkövetelések.

TITOK. Báró Wallenfeld Fridrik úron, mondólag leányasszonyságod' férjén.

WALL. ASSZ. 'S mit tegyek velök?

TITOK. A' mit egyébként jónak talál. Amazok, a' hitelezők, részint keserves panaszkodókkal, részint pattogva, és báró Fridrik urat fogsággal, vagy különben kedvöket tartó prostitutiókkal fenyegetve tódulnak ő excellentiájához, a' ki azonban semmit sem akar a' dologról tudni, hanem őket a' talántáni hozományból való fizetésre, személyéhez, Stern leányasszonyhoz utasítja.

WALL. ASSZ. Hozzám?

TITOK. Mit replicál erre a' leányasszony?

WALL. ASSZ. Azt, hogy férjem' szerencsétlensége, és — mondja meg urának — és ő excellentiájának irántam való méltatlankodása mellett sem bántam meg, hogy Wallenfeld' hitvese vagyok. Szegény vagyok, és semmit sem hoztam férjemhez, mint szerető szívet, és munkás kezet. Ha birtokot hoz-

tam volna, kiváltanám most vele Wallenfeld' nevét; valamint örvendek, férjemet, mint becsületes asszony, kézi munkám által eltartatni, midőn ő excellentiája őt elhagyja. Titoknok uram — (Meghajtja magát).

TITOK. (Mégis helyben állva) Így nem referálhatom feleletét: először kicsit hosszás, másodszor nem eléggé folyó beszédű. Mit akart breviter mondani?

WALL. ASSZ. Azt, hogy szegény vagyok, de kétségbe nem esem.

TITOK. Ő excellentiája nem kérdi a' kétségbeesést, hanem a' fizetést.

WALL. ASSZ. Nem teljesíthetem.

TITOK. Ő pedig nem akarja teljesíteni. Így tehát fogság következik, vele járó gyalázattal. Ha javasolhatnék a' báró úrnak — hát holnap reggel — de el ne áruljon — kapunyiltával — hm! hm! későn hasad még a' hajnal —

WALL. ASSZ. Mondja meg urának, ma férjem' születése napja vagyok.

TITOK. Kegyelmes parancsnál fogva ignoráljuk a' méltatlan házasság óta. Szokásból vagyok szerencsém magamat az itt álló fejérszemély', mint fejérszemély', szolgájának nevezni — minden egyéb netalán prae-

tendáltatható nemzetségi viszonyok ellen magamat protestando bátorságba helyeztetni kívánván. (el.)

WALL. ASSZ. (az írásokat nézi) Oh ez sok baj! De már végire jár.

Ö T Ö D I K J E L E N É S.

KÁROLY. WALLJENFELD ASSZONYSÁG.

KÁROLY. Mama, most tudom a' papához való beszédemet egészen betéve.

WALL. ASSZ. Szépen, gyermekem.

KÁROLY. Itt vagyon. (írást ad neki) Elmondjam?

WALL. ASSZ. Majd, ha atyád jó.

KÁROLY. Jakabnak elmondtam, az sírt.

WALL. ASSZ. Jakab jó öreg ember.

KÁROLY. Hogyan kell hát állnom, mikor a' beszédet elmondom?

WALL. ASSZ. A' hogyan akarsz, édes gyermekem.

H A T O D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. WALLENFELD ÚR (halavány képpel, lelógó hajfűrtökkel).

WALL. ÚR. Bon jour, Mari! — (homlokát törli) Ah, be meleg van! Már fenn vagy, fiacskám?

KÁROLY. Már négy óra óta.

WALL. ÚR. Hány az óra? (Leül).

WALL. ASSZ. Nyolczadfél.

KÁROLY. Hat órakor már hajamat fodrozta a' mama.

WALL. ÚR. (futó tekintettel szemléli őt). Igaz, hiszen fel vagy csinosítva.

WALL. ASSZ. (Wallenfeld úrhoz megy, 's megcsókolja homlokon). Kedves Fricz! születésed' napja.

WALL. ÚR. Hm! Úgy? — (kezet nyújt neki) Köszönöm.

KÁROLY. (anyját ruhájánál ránczigálja). Anyám! most — most —

WALL. ASSZ. (fejével igenli).

KÁROLY. (néhány lépéssel hátrább áll) Ma van az a' boldog nap, mellyen te, édes atyám születél. Szíves minnyájunk' öröme, és mindég —

WALL. ÚR. (hirtelen, és kedvetlenül) **Mi dolog?**

WALL. ASSZ. (kezét Wallenfeld úr' vállára teszi).

KÁROLY. Szíves minnyájunk' öröme, és
mindég — és mindég — (félénken anyjára néz).

WALL. ASSZ. Mindég szeretet —

KÁROLY. Minnyájunk' öröme, mindég —
és mindég —

WALL. ÚR. Elég, jól van! (felkél) **Köszö-
nöm.** Mind jól van így.

KÁROLY. (helyben marad) **Jól tudtam min-
dent betéve. De —**

WALL. ÚR. Derék, igen derék! (Zsebé-
ben keresgél, és semmit sem talál) **Majd aztán — várj
— eholt!** (Gyöngyszeri játékjelt talál). **Eholt számod-
ra kis halacska, eredj, játszáj vele.**

KÁROLY. Nem, semmit sem szabad el-
fogadnom, nem jól mondtam. (Elfut).

H E T E D I K J E L E N É S.

WALLENFELD ÚR. WALLENFELD ASSZONYSÁG.

WALL. ASSZ. Hagytad volna kibeszélni!
Úgy örült neki.

WALL. ÚR. (kedvetlenül körüljár). **Pah — játék —**

WALL. ASSZ. Ez a' játék legalább nem
kártékony.

WALL. ÚR. Bien obligé, Madame.

WALL. ASSZ. Barátságtalan vagy irántam.

WALL. ÚR (valamivel elqvebben). Te pedig —
(Elfojtja szavát, 's körüljár).

WALL. ASSZ. (Minekutánna Wallenfeld úr megállott, hozzá megy, és szívességgel mondja). Te pedig — mit, kedves Fricz?

WALL. ÚR (kedvetlenül). Igenis barátságos vagy.

WALL. ASSZ. (nagyon megilletődött, a' mit elakar titkolni, azért kevéssé elfordul).

WALL. ÚR. Még egy órát alszom; fel ne költsenek. (el).

WALL. ASSZ. Tűrelmet! és erőt nagyobb csapásokhoz! (Körüljár, meg megáll.) Aligha megint nem vesztett. Hiszen már nincs mit vesztenie. Talán ez lesz nyeresége. Adja isten!

NYOLCZADIK JELENÉS.

JAKAB. UTÓBB POSERT ÚR. ELŐBBI.

JAKAB. (sietve 's elfojtott bosszával) Nagyságos asszony!

WALL. ASSZ. Mi dolog?

JAKAB. Oda kinn van a' —

WALL. ASSZ. Kicsoda?

JAKAB. A' sátán. Engedje, megfojtom —

WALL. ASSZ. Térj magadhoz — végy szívet — ki van itt?

JAKAB. A' bankcsináló — kié minden, a' mi mienk volt. — Pénzt, örömet és békét, boldogságot 's áldást vitt a' gazember minden estve kalapfejében házunkból lakába. A' nagyságos urat kérdi — Megfojtom — meg —

WALL. ASSZ. Jakab, az istenért!

JAKAB. Aztán megadom magam' az ítélőszéknek; megszán kegyelmes pallossal; szelíd és boldog az ilyen halál: mert ez a' gazember több becsületes embert is kiűz még az országból.

KILENCZEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. POSERT ÚR.

POSERT (szürke köntösben, feketére bekötött egyik szemmel, kerek kalappal, és vitézkötésű karddal). Még is hallok szót — tehát —

WALL. ASSZ. Menj ki, Jakab!

JAKAB (Posert úrnak megy).

WALL. ASSZ. Jakab!

JAKAB. Hogy a' gonosz fizesse meg hát.
(Sebesen el).

POSERT. Mit akar ez a' hitvány ember?
— hiszen úgy vonaglik — mint — mint az
eszeveszett. (Leül.) Engedelmeivel. (Leveszi kalapját)
Asszonyságod —

WALL. ASSZ. Wallenfeld úr' hitvесе.

POSERT. Úgy, úgy? Bocsánatot. (Felkél)
Az ifjúasszony. Hm, hm! (Oldalával botjára támasz-
kodik). Igen derék fiatal asszonyka! (Széket át
neki). Tessék leülni, kedves, szép, drága —

WALL. ASSZ. Köszönöm, uram.

POSERT. Kicsit fáradt vagyok.

WALL. ASSZ. Tessék kedvére élni.

POSERT (leül) Ma kicsit soká tartott ná-
lunk. (Botjával száján játszik). Különben is lábaim
nem legjobbak. Az öregkor beáll. Az ember
szolgált, itt ott a' közjóra dolgozott. (Köhint.)
A' gyertya és dohányfüst, (köhint) a' punsch
és örökös vigyázat a' drága asztalkörre —
ha ha ha ha! (Nevetésből köhögésbe jő). Hogy a'
patvar — (Lélekzetet vesz). Ah lelkemadta! sza-
bad egy findzsa theát, vagy pohár orgeadét
kérnem? — (Köhint).

WALL. ASSZ. Lesz gondom reá. — Ha-
nem, uram — neve —

POSERT. Posert, Posert, egykor génuai szolgálatbeli kapitány. (Köhint).

WALL. ASSZ. A' kapitány úrnak valóban nyugalomra volna szüksége.

POSERT. Ah édes istenem, ha egy pár órát aludtam, megint jól vagyok. De éppen most nincsen kibem bíznom, kénytelen vagyok hát (köhint) utolsó pointig tűrni. Így keletkezik aztán (fejét fogja) — szédülés! Ezer menykő! 's ez a' szoba is kicsit hűvös — Nem engedné meg kalapom' feltenni?

WALL. ASSZ. Uram, mindent megenged magának, tehát —

POSERT (felteszi kalapját). Kérem alázatosan, édes, szép, drága —

T I Z E D I K J E L E N É S.

WALLENFELD ÚR. ELŐBBIEK.

WALL. ÚR. Mi dolog?

POSERT. Úgy-e, ő kegyelme aludt már? Én nem. Én még friss vagyok. Furcsa emberre! Ej — menykőrázottja — ki parancsolta kórságos erszényével — a' játékot olly pokolmód' csigázni? he?

WALL. ÚR. Íme hitvesem — Posert úr —

POSERT. Tudom már. (Wallenfeld asszonysághoz).

Csak gondolja el maga is, édesem, bosszankodik, hogy mindég ugyan azon egy kártyája van.

WALL. ÚR (leveszi Posertnek kalapját).

POSERT. Hiszen megengedte a' nagyságos asszony. (Fejét fogja)

WALL. ÚR (hitveséhez). Posert kapitány —

WALL. ASSZ. Dolgod van evvel az úrral — ha lehet — végezd. (El.)

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

WALLENFELD ÉS POSERT URAK. UTÓBB WALLENFELD ASSZONYSÁG.

WALL. ÚR (felteszi Posertnek kalapját). Nem kell elfelejteni, hogy hitvesem soha sem pointérozott velünk.

POSERT (nevet). Nézze el az ember! Házon kívül — aimables libertinek — ollyások — kiket eleink akasztófa címzettel szoktak megtisztelni — Otthonn — birtokos — hatalmas — földesurak, a' legfínomabb ton du salon' értelmében. Nos — személye-

sen nem pointérozott ugyan velünk, a' nagyságos asszony. — Hanem gyomra mindazáltal erősen pointérozott, mert ennek (köhint) még is fogyatkozni kelle abban, a' mi zöld asztalomon megfordult, ha ha ha? (Köhint) Átkozott csapongás!

WALL. ÚR. Posert úr —

POSERT. Nos? —

WALL. ÚR. Menjen pokolba!

POSERT. Theára várok, és —

WALL. ÚR. Menjen kávéházba.

POSERT. És pénzre. Mert nyilvános banknál költsönre játszani, még is szokatlan, ha csak az ember nem bizonyos pénzéről. (Pugillárét húz ki). Kapok uraságodtól. —

WALL. ÚR. Egy fillért sem. Istenemre, egy fillért sem.

POSERT (köhint és azámol). 45 aranyat! Úgy vagyon. (Eltészi a' pugillárét). Nos, mikor fizet meg?

WALL. ÚR. Hiszen egész vagyonomat elnyerte.

POSERT (ásítozik). Szerenese, kedves gyermekem! Csupa szerencse!

WALL. ÚR. És ügyesség — nem? Ollyas valami ügyesség.

POSERT. Ej, mentsen! Nos — fizessen meg jó akarattal, különben meggyalázom!

WALL. ÚR. Mivel fizessenek? Legszege-
nyebb ember vagyok a' városban.

POSERT. Aha, menjen!

WALL. ÚR. Egy fillérem sincs, olly igaz,
mint élek.

POSERT. Már hogy' mehetnék így — Uf
— megint szúr átkozott lábamban. Volt már
uraságodnak is ilyen lábbeli szurása? —
Uf — hogy a' — uf — ez a' szurás, ütés,
bankérnak való.

WALL. ÚR. Lelkére hat?

POSERT. (karját dörgöli). Azt nyeri az ember
szolgálati készségével, ha keservesen szer-
zett vagyonkáját mások' gyönyörködésére
ajánlja! Viasz gyertyát, zöld szőnyeget kell
hozzá szereznie, csúzt, szédülést, köszvényt
kap, 's még csíntalan beszéddel is csipke-
dik. (Barátságosan) Ah bárócskám — legyen olly
kereszténységgel, tolja nekem azt a' szé-
ket ide. —

WALL. ÚR (oda tolja lábával).

POSERT (rá teszi lábát). Már hogy' mehet-
nék pénz nélkül bankhoz, és —

WALL. ÚR. Nagy bolond vagyok, hogy
teszem, 's nyomorúlt ember!

POSERT. És játszhatnék? he! Mert ha az
embernek —

WALL. ÚR. 'S rablója feleségem' 's gyermekemnek!

POSERT. Mert ha az embernek nincsen pénze, ne játsszék.

WALL. ÚR. Nekem jó leczkét ne adjon, arra kérem! rettenetesen vissza találnám fizetni.

POSERT. Lelkemre mondom, olyan, mint a' kétségbeesett diák. Nem szégyenli magát? Mennyit vesztett hát esztendő't át nálunk? mennyit? —

WALL. ÚR. Nyolez ezer tallért.

POSERT (köhint). Biz igazi koldusfillér gavallérnak!

WALL. ÚR. Királyság férjnek 's atyának!

POSERT. Nos, fizetésem?

WALL. ÚR. Nem lehet, nem lehet, nem lehet.

WALL. ASSZ. (theát hoz, Posert úr' elébe teszi, 's elmegy).

POSERT. Köszönöm, köszönöm. Deli termet! Hadnagy ura atyja?

WALL. ÚR. Igen!

POSERT. Hát csak meg nem fizethet? Mit tegyünk itten? (Tölt magának).

WALL. ÚR. A' mit akar.

POSERT. Panaszra menjek?

WALL. ÚR. Isten' hírével.

POSERT. Bolond volnék! Hanem *(iszik)* elhíresítem.

WALL. ÚR *(körüljár)*.

POSERT *(iszik)*. Uraságodnak, ha megint a' bankhoz jó, kezéből kiragadom a' kártyát. *(Iszik)*.

WALL. ÚR. Ember!

POSERT. Hát csak teljes misererében van uraságod?

WALL. ÚR. Több mint teljesben.

POSERT. Ha ha ha! Hiszen mindjárt mondtam apródomnak, Áronnak, midőn először játszott uraságod nálunk! Vigyázz, mondám, Áron, ez elégeti szárnyát, ha ha! Oh mindjárt meglátom én azt. Ismerem én emberimet.

WALL. ÚR. Fájdalom, én nem ismertem uraságodat.

POSERT. Ezzel az egy szemmél is látok — oh — deszkán is átlátok én. Hm! ifjúság! heves vér! — Nos — beszéljünk már másról is. Hallja tehát — hát csak koppasztott madár uraságod? Nos! *(köhint)* uraságodon lehet még segíteni.

WALL. ÚR. Segíteni?

POSERT. Igen, igen! Üljön ide — ide mellém.

WALL. ÚR. (mellé ül).

POSERT. Töltsön!

WALL. ÚR. (teszi).

POSERT. Be száraz (köhint) a' torkom! Az a' vén siket orvos igen távol vala tőlem — szörnyűt kelle rikkantanom lehuzásakor. Hallja csak: (iszik) Áront elküldöm szolgálaltomból.

WALL. ÚR. Mért?

POSERT. Ež az ármányos mellékbankokat ád, és gondatlan ficzkó. Nálam mintegy 10,000 tallerra tön az akasztófa szert, mester és borbélybankokat adott, kiket aztán rendiben — (köhint és nevet). Hanem ez mindazáltal nemtelen — a' mint mondtam, Áron gondatlan és —

WALL. ÚR. Hagyjuk azt. Hogy' akar rajtam segíteni?

POSERT. Rájövök. Lássa báró uram, magának szép felesége van —

WALL. ÚR. (felkel).

POSERT. Mi baj?

WALL. ÚR. Minek szép feleségem? Istennemre! kivétel az ablakon, nyomorult ember!

POSERT. (köhint). Távol legyen! Nos tehát így gondolkodom: uraságod maga részéről ajánlható ember, és mint ma láttam, ol-

lyan, kinek szíve helyén van. A' megromlott játékosok minnyájan kétségbeesőleg makacsok — 's elvégre éppen megátalkodnak.

WALL. ÚR. Tovább! —

POSERT. Én most elmegyek fürdőbe; holott mifélénknek elmés, udvarias, tanult, lelkes emberre van szüksége. Ehol — kész uraságod. Ha eljő, és másutt Áron' helyébe lép —

WALL. ÚR. Mint játékbeli segédje? Gyalázatos ajánlat! (Elmegy tőle.)

POSERT. (köhint). Koldulni rosszabb. (iszik).

WALL. ÚR. Legalább az úr' félelinél koldulni.

POSERT. Tehát illendően tanítgatnám — elővigyázatra — érti — csak elővigyázatra — gazdag vakmerők ellen; mert nálam (felkél) egyébként minden nyíltan és kész pénzen megy; és szándékom az úrnak, (köhint) az úrnak szándékom, a' nélkül, hogy a' bank' veszteség - vagy kárára legkisebb gondolja volna, estvéneként tized részét juttatni, Nos?

WALL. ÚR. Ez semmi.

POSERT. Tized része? Édes istenem! Én csak azon vagyok, hogy néha néha, midőn nem nagy a' foglalatosság, tizenkét óra táj-

ban lenyughassam. Mert még is becsülettel kitevék magamért a' világban, 's bizony megérdemlettem, hogy most (köhint) éljem napjaimat! he?

WALL. ÚR. Élje, 's hagyjon engem koldulni.

POSERT. Úgy, és a' hitves, az derék asszonyka, azt mulatságul oda ültetjük kötésével a' — bankhoz —

WALL. ÚR. Hallgass —

POSERT. Nézni.

WALL. ÚR. És nézetni? Be alászálltam, hogy ezt hallással tűröm! El innét!

POSERT. Kincsem, te már nem emelkedel többé a' világban. (Az órát nézi. Hidegen.) Néked nyakadat törték. (köhint)

WALL. ÚR. Érzem.

POSERT. Az örökségből ki vagy zárva, adós is. Élned kell, pedig semmid sincs. A' hitelezők elfogatnak. Az asszonyság szabadon marad ugyan, azt el nem fogják, legalább a' törvényhatóság nem teszi; de igen a' szükség. Mert a' szükség kartácsokkal tüzel a' virtusok' elveibe, és csapatonként teríti le azokat. (Köhint.) Dejsz így még is nyereség, és biztosabb, játékbeli segédem lenni. Nos?

WALL. ÚR. Hallja meg! Az úr rettenetes ember. Nincs az a' bűnpanaszló szónok, ki rettenetesben szólhatna lelkemre, mint az úr keresztényi szeretetével. Bizony köszönöm.

POSERT. Nem értem uraságodat. (Köhint) Ha eljő velem, elengedem adósságát, 's ha 100 louisd'órral ki van segítve, hát megkaphatja. Hanem holnap már együtt indulnánk. Ha nem jó el, és nem is fizet, (ásítozik) hát meggyalázom.

WALL-ÚR. Annyit veszték, 's az úr nyerte.

POSERT. Én is vesztheték, 's az úr nyerhette volna.

WALL. ÚR. Mondja meg — szán-e engem?

POSERT. (nyugodtan). Ah nem! Lássa a' játéokban nem kell indulatoskodni. Nyerni, veszteni; veszteni, nyerni: mindegy. Az elhasznált kártya pipagyújtásra — a' kipusztult játékos szolgaságra való.

WALL. ÚR. De az ember, — ha egyszer mocska vagyon, rajta marad örökké.

POSERT. A' kártyát asztal alá, az embert zajba. Új terítéket, más kártyát, más embereket! (Köhint.) Eljő velem?

WALL. ÚR. Soha sem. Itt maradok, 's végig tűrök.

POSERT. A' fogság?

WALL. ÚR. A' fogság —

POSERT. A' szégyen?

WALL. ÚR. Legyőzöm azon becsülettel, hogy az úr' ajánlatát el nem fogadtam.

POSERT. Becsület legyen maga vagyonát elveszteni, 's másét nem akarni megnyerni. (Köhint.) Nos — fontolja meg a' dolgot két órára. Én kicsit lenyugszom. A' tegnapi halászat jó vala. (Köhint.) Szimóniéknál jelesdeden vendégelnek. Egy főpap' fia érkezett meg, és gazdag örökséget vön itt fel. Akarja a' papá fekete palástjának harmadát, hát jőjjön oda. A' fiú ostobánál ostobább. (El.)

WALL. ÚR. Nem, nem! 's örökké nem! Soha többé kártyát —

TIZENKETTŐDIK JELENÉS.

ELŐBBI. WALLENFELD ASSZONYSÁG.

WALL. ASSZ. Egyedül vagy?

WALL. ÚR. Jó lelked van velem, Mari!

WALL. ASSZ. (édesden). Kedves Fricz! nagyon bús vagy? Könnyen elgondolom —

WALL. ÚR. (kís vártatva) Hiszed - e — Mari, nyiltszívűséggel! — lehetőnek tartod-e, hogy belőlem megint jobb ember váljék? Néha magam is kételkedem magamon.

WALL. ASSZ. Én úgy képzellek, mint a' romlatlan kincset sok omladék alatt.

WALL. ÚR. Sok alatt! igen sok alatt! felette sok alatt!

WALL. ASSZ. (megfogja Wallenföld' kezét). De még sem. Ki vájunk alóla — Károly és én. (Elő veszi az írásokat.) Hadd kezdjem. Hogy' könnyítünk e' terhen?

WALL. ÚR. (átnézi azokat, és tompa hangon mondja) Ha bátyám nem segít — soha sem!

WALL. ASSZ. Tedd meg e' próbát! Ezek az emberek erőszakoskodnak.

WALL. ÚR. Elmegyek bátyámhoz — ha nem miből élünk?

WALL. ASSZ. Én dologhoz értek. 'S azért nem aggódom.

WALL. ÚR. Én nem. Engem gazdagságra neveltek.

WALL. ASSZ. Vagynak természeti idoma-id, fiatal vagy — még sokat tehetsz. — Atya vagy, mennyi ösztön a' jó szívnek!

WALL. ÚR. Nagy isten! mit érzek, ha lehetőnek tartom az időt, mellyben vétlenség és béke megint köztünk lakoznék!

TIZENHARMADIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. KÁROLY.

KÁROLY. Atyám! — Jakab — még egyszer kikérdezett beszédemmel. Ha közbe nem szólsz, hát bizonyosan fennakadás nélkül el tudom most mondani. Szabad?

WALL. ÚR. (magához vonja hitvesét, és átkarolja.)
Szabad, édes Károlyom.

KÁROLY. (néhány lépésnyire velök szemközt állapodva).
Ma van az a' holdog nap, mellyen te édes atyám születél. Szíves minnyájunk' öröme, 's mindég szeretet és hűséggel vágyunk elődbe járulni. Tarts meg hajlandóságodban, maradj szíves társunk. Ha mi bajod történék, minnyájan dolgozunk, hogy szíved mindég gazdag legyen, 's maradjon. Ha ez meg van, nem kívánunk, én és anyám egyebet, mint hogy téged igen soká tartson isten közöttünk. Akkor igen gazdagok vagyunk. (Meghajtja magát).

WALL. ÚR. (Sebesen feléje megy, felemeli őt, és szorongatja, másik karjával hitvesét ölelvén). Ez a' kincs enyém — mit kívánok egyebet? Ezt igyekszem érdemelni.

(Igy átkarolva elmennek.)

MÁSODIK FELVONÁS.

SZOBA A' TITKOS TANÁCSOS' HÁZÁBAN.

E L S Ő J E L E N É S.

TITOKNOK. UDVARI TANÁCSOS.

TITOK. (Karszéket hoz elő, 's melléje asztalkát tesz írószerszerrel. A' szin' hátulso részén gazdagon ékesített, kárpitos nyoszolya van).

TAN. (belép). Jó reggelt, öreg!

TITOK. Fris szippanat spanyolt hoz nagyságod?

TAN. Nem felejtém el. (Kis bádog szelenczét nyújt neki.)

TITOK. (szagolja). Felséges — éltető! igazi balzsam!

TAN. Hogy' aludt a' bátyám?

TITOK. Jól! (Vesz egy szippanatot.) Ejnye — hisz — hiszen arany van benne —

TAN. (megszorítja a' titoknok' kezét). A' jó pordohány jobb szelenczébe való.

TITOK. Igen — igen nagy kegyesség!
(Kezet akar csókolni.)

TAN. Ej, papá! mit gondol? (Megöleli őt).

TITOK. Én csakugyan mondhatom, szeretem mint fiamat a' tanácsos urat. — Báró Fridriket ellenben, éltemben sem szenvedhetém.

TAN. Haszontalan ember.

TITOK. Engem gyermekkorától fogva minden kigondolható módon bosszantott — és ha az öreg titkos tanácsos' kegyelméből ki nem esik — mondom a' tanácsos úrnak — még kenyerkémtől is megfoszt.

TAN. Kegyelméből ki nem esik? Bátyám előbb utóbb, de még is visszafogadja még őt.

TITOK. Isten mentsen! Ismerjük, és tiszteljük minnyájan a' bizonyos egyetlen örököst. (Meghajtja magát).

TAN. Minthogy már Wallenföld csakugyan kiesett az örökségből, magam is enyémenek tartom azt.

TITOK. Csak siettesse nagyságod házasságát Bildau grófkisasszonnyal. Mert bátyjának ez a' legnagyobb gondja, az előkelő rokonság miatt, a' grófkisasszony' bátyjával, a' generálissal.

M Á S O D I K J E L E N É S.

TITKOS TANÁCSOS. ELŐBBIEK.

TIT. TAN. (az ajtóban). Gabrecht !

TITOK. Excellentiád !

TIT. TAN. Ki van itt ?

TAN. Édes bátyám —

TIT. TAN. (jő) Ah! a' kedves Fernau. —
Embrassez moi.TAN. Egészsége, kegyes bátyám uram,
legelső gondolatom.

TIT. TAN. (a' titoknakhoz). Derék ember.

TITOK. Oh — és millyen a' szíve!

TAN. Engedelmevel, bátyám uram, elő-
terjesztek egy legújabb hangmű - darabot,
adagiót —

TIT. TAN. Kitől való ?

TAN. A' szerző kíméletért esedezik.

TIT. TAN. Saját szerzeményed ?

TAN. Hálaérzet legjobb bátyám iránt.

TIT. TAN. Acceptálok. Hogy vagyunk a'
grófkisszonnyal ?TAN. Ha megengedi bátyám uram — hát
ma igent nyerek áldásával a' grófnétól.TIT. TAN. Hála isten! — Itt legyen meg,
nálam.

TAN. (megesókolja a' titkos tanácsos' kezét). Atyám!

TIT. TAN. Nálam laktok. — Gabrecht!

TITOK. Excellentiád!

TIT. TAN. Nagy gállát ma estvére.

TAN. Így tehát olly boldog vagyok, mint csak lehetek. Hanem szegény Wallenfeld — bátyám!

TIT. TAN. Wallenfeld? — Rosz individuum.

TAN. Szegénységét! — Adtam a' szegény személynek, feleségének — tehetségem szerint, alamizsnát — Ha bátyám uram még valamit — —

TIT. TAN. Semmit! Örökösöm volt, fényt kell vala a' grófkisasszonnyal házamra terjesztnie; — polgárfélét vett el; korhely, játékos —

TITOK. Fájdalom, igaz! 's a' hitelezőket mind kegyelmes bátyja urához küldi —

TIT. TAN. Engem brutalizál!

TITOK. És a' gúnyírást, melly minapában legjobb urunk ellen a' házra volt ragasztva, tőle valónak mondják.

TIT. TAN. Ah le traître!

TITOK. Én bizonyára nem vagyok az az ember, a' ki másnak ártani kívánna; hanem ez a' csín kegyelmes jóltevőm ellen mindezt felülmúl.

TIT. TAN. Öcsém, nevemet kell visel-
ned. Adoptállak —

TAN. (Letérdel és kezet csókol). Az ég hosszítsa
meg éveit, hogy még soká, soká nevezhes-
sem atyámnak!

TIT. TAN. Most vidd meg a' grófkisasz-
szonynak tiszteletemet. — Virágbokrétát nyo-
modba küldetek.

TAN. Áldjon meg az ég engem is olly
szívvel, millyen bátyám uramé! (el).

H A R M A D I K J E L E N É S.

TITKOS TANÁCSOS. TITOKNOK. UTÓBB a'
KOMORNYÍK.

TITOK. Már ez más úr, mint az a' csú-
nya játékos.

TIT. TAN. Alázatos, ügyes —

TITOK. Könyörületes — Nemde pénzt
adott annak a' creatúrának?

TIT. TAN. Wallenföldének? Ezután elma-
radjon.

TITOK. Én is azt mondom.

TIT. TAN. Nem illik.

TITOK. Igen rossz hírben van a' személy.
A' méltóságos grófi menyasszony méltatlanul
vehetné.

TIT. TAN. Kaczér is ez a' fejérszemély?

TITOK. Rosszabb!

TIT. TAN. Fi donc! — Miattam, öcsém
uram kinn lehetne a' városból.

TITOK. Adósságai és feslett élete úgylis
kiűzik.

TIT. TAN. Eh bien! (Leül). Háznépemet!

TITOK. (csengel).

KOMOR. (belép).

TITOK. A' háznépet —

TIT. TAN. És Jeant a' hegedűvel.

KOMOR. (el).

TIT. TAN. Ma semmit sem kell kímélleni.

TITOK. Úgy lesz.

NEGYEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. KOMORNYÍK. LOVÁSZ ÉS UDVARI

MESTER. JEAN (a' hegedűvel és kótatámasztékkal).

TIT. TAN. Jean — ide.

JEAN (mellé áll a' kótatámasztékkal).

TIT. TAN. (a' titoknak' kezébe adja a' kótát). Ezt
játssza.

TITOK. (Jeannak adja a' kótát).

JEAN. (positúrába teszi magát).

TIT. TAN. Udvari mester!

UDV. MEST. (előlép).

TIT. TAN. Rá lehet kezdeni.

JEAN (adagiót játszik).

TIT. TAN. (néhány tactus után). **Bravo!** (az udvari mesterhez). **Délkor nem lesz vendégasztal.**

UDV. MEST. (meghajtja magát).

TIT. TAN. Délutánjáték — estve vendégasztal 30 személyre — azután fényes táncmulatság. — Az új ezüstöt. — (Jeanhoz) **Még egyszer ezt a' helyet. —**

JEAN (még egyszer játssza).

TIT. TAN. (összezsapja kezeit). **Mon Dieu, que cela est touchant!** (Szemeit töröli. Az udvari mesterhez). **Ananász - fagylaltat!** (Int, hogy menjen).

UDV. MEST. (visszalép).

INAS (jelent valamit a' komornyiknak).

KOMOR. (a' titoknoknak).

TITOK. (halkan beszél a' titkos tanácsossal).

TIT. TAN. **Nem!**

TITOK. (a' komornyiknak). **Nem!**

KOMOR. (az inasnak). **Nem!**

INAS. (kimegy).

TIT. TAN. Ha koldulna sem érdekelne engem. —

JEAN (felhagy a' hegedüléssel).

TIT. TAN. Tovább!

JEAN (tovább hegedül).

Ö T Ö D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. WALLENFELD ÚR..

WALL. ÚR (hevesen belép). Bocsánatot, kedves bátyám, ide való benyomulásomért.

TIT. TAN. (tapsol). Bravissimo! Ezt a' helyet!

WALL. ÚR. Eppen nem ismer már engem?

TIT. TAN. Nem!

WALL. ÚR (közelebb lép hozzá, és megindulva mondja). Egykor kedveltje valék!

TIT. TAN. Lovászmester!

LOVÁSZM. (előlép).

WALL. ÚR. (visszalép).

TIT. TAN. Délelőtt a' hamuszürke postalovakat; Sanspareilbe megyek. Négy óra-kor a' kétületű gálakocsit, fakókat, kékre, ezüst szerszámmal, a' lovak béfonnak. (Int, hogy menjen).

LOVÁSZM. (visszalép).

TIT. TAN. Aláírni! —

TITOK. (eleibe teszi az asztalkát).

TIT. TAN. (Jeanhoz). Elég! (A' titoknak néhány aranyat ad neki). — Fernau úrtól való. Estve előmutatod a' díszgyűlésben.

JEAN (meghajítja magát, 's hátrál a' kótatámasztékkal).

WALL. ÚR. Bátyám uram!

TIT. TAN. (a' titoknakhoz). Hogy' vagyunk az új vasolvasztó kemenczével?

TITOK. Íme benyújtom alázatossággal a' bevégzett számadást.

TIT. TAN. (az írásokat nézi). Ezer kétszáz talér tiszta nyereség? Jó! Még egy kemenczét lehet építetni.

TITOK. Itt az építési költség' előleges számadása, excellentiád' helybenhagyására.

TIT. TAN. (aláírja). Ez a' magáé.

TITOK. Hogyan?

TIT. TAN. Maga számára való. — Hív szolgát meg kell jutalmazni.

TITOK. Legmélyebb tisztelettel fogadom e' kegyelmet.

TIT. TAN. Félre az asztalt! —

TITOK. (elveszi).

KOMOR. (az úgyhoz viszi).

TIT. TAN. (felkél).

INAS (elviszi a' széket).

TIT. TAN. Kimehetnek.

TITOK. (int).

(A' komornyik, Jean, a' lovász és az udvari mester kimennek).

TIT. TAN. (Wallenfeld úrhoz). Mi dolog?

WALL. ÚR. Bátyám uram, nagyon vétettem maga ellen, érzem.

TIT. TAN. Akaratom ellen házasodván.

WALL. ÚR. Még többet, vétettem bátyám uram és feleségem ellen —

TIT. TAN. Feleségem! — feleségem! Mi csoda pórnemű kifejezés!

WALL. ÚR. Mind a' kettőjök ellen vétettem —

TIT. TAN. Kikérem az igen jelessel egy karba való helyheztetésemet.

WALL. ÚR. Nagyon vétettem életmódommal a' házasság után.

TIT. TAN. Tovább! —

WALL. ÚR. Bátyám uram' nagylelkűségéből legfényesebb nevelést nyervén, legszebb reménnyel biztatva, vétettem olly életmód által, mellyet néhanapján előbb kimenthették vala. Meg nem felelhetek róla. De már ollyan szigorú a' sorsom —

TIT. TAN. Semmit sem fizetek.

WALL. ÚR. Gyalázat vár reám.

TIT. TAN. Megérdemletted.

WALL. ÚR. Koldus vagyok.

TIT. TAN. Vagyon tíz ezer tallérod atyádról.

WALL. ÚR. (elszégyenülve). Volt! — Szegény gyermekem — csak gyermekemet számom! —

TIT. TAN. Semmi közöm hozzá, a' gyermekhez.

WALL. ÚR. Bátyám uram, kétségbe esem, ha megvet. Csak a' közvetetlen gyalázattól, kérem, mentsen meg! Mentse meg bennem azt a' nevet, melyet mind a' ketten viselünk! Azután elmegyek innen, és soha sem merészklek többé bátyám uram' kegyességéhez folyamodni.

TIT. TAN. Már el vagyon minden rendelve, Fernau úr' részire. Az elveszi a' gróf-kisasszonyt, és fogadott gyermekem. Azonban minthogy innen odább akarsz állni —

WALL. ÚR. Óhajtanék innen elmehetni! rövid időn elmehetni.

TIT. TAN. Gabrecht!

TITOK. Excellentiád!

TIT. TAN. (minekutánna egy ideig véle titkon beszélt, Wallenfeldhez). Ez itt majd megmondja véleményemet.

WALL. ÚR. (nagyon esdckelve). Bátyám uram — csak egy —

TIT. TAN. Ez itt —

WALL. ÚR. Egy szóval sem szánakodik azon szerencsétlenül, kit egykor Friczének, fiának nevezett?

TIT. TAN. Kifáraszt — a' sok beszéd. Adieu pour jamais! (el)

H A T O D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK, A' TITKOS TANÁCSOS NÉLKÜL.

WALL. ÚR. Nos? mi van hallani valóm?

TITOK. Csupa nagylelkűség buzdítja ő excellentiáját. A' báró urnak úgymondott mariágéja általjában nincs kedvére.

WALL. ÚR. Tovább!

TITOK. Hanem ha ezt rendszerint való elválással megsemmisíti, és a' nyert fiacskát monsieur Stern név alatt nevelteti, hát megfizeti adósságait, és mostan 's mindenkorra nézve útra való ajándékot is ad.

WALL. ÚR. Abból semmi sem lesz: becsületes feleségemnek megmarad a' férje 's fiamnak a' neve.

TITOK. A' jeles név, szegénységgel társasítva, nem elég! Hisz a' nagyságos asszony is csak megelégszik vele?

WALL. ÚR. Mért? mért az?

TITOK. Édes istenem! — bajos koplalni.

WALL. ÚR. (Sajnosan). Biz igaz!

TITOK. 'S ha az ember fiatal, és szép is, 's koplalnia kelletik, holott lakozhatnék, pedig gazdagon; akkor reflexiók támadnak.

WALL. ÚR. Gonosz bolondja!

TITOK. (mégelődve). Azt kikérem magamnak! Bolondnak öreg vagyok; 's nem is érdemlettem meg uraságod' kedvetlenségét, mert ma is eszközöltem neki pénzbeli segédelmet —

WALL. ÚR. Kinek? hitvesemnek?

TITOK. Igen!

WALL. ÚR. Ki által?

TITOK. Fernau úr által.

WALL. ÚR. Semmije sem kell.

TITOK. Az éhség és gond —

WALL. ÚR. Túrhetőbb, mint az ő alamizsnája 's az úr' szánakodása. Elfogadta hitvesem a' pénzt?

TITOK. Oh istenem! — köszönettel — örömmel.

WALL. ÚR. Vissza vele! Fernau — rossz lelkiismeretén reám nézve ne könnyítsen alamizsnával, én pedig nem terhelem enyémet feleségemen elkövetett méltatlansággal.

Mondja meg ezt bátyámnak. Mondja neki, hogy semmim sincs már, semmim! hogy kétségbe esem. Mi lesz belőlem, azt isten tudja. Ha van még a' sorstól mit reménylenem, azért van, mivel most meggyőződve megyek el innen, hogy szent kötelességemet egy szerencsétlen asszony iránt meg nem szegtem. Ide soha sem jövök többé. (el).

TITOK. Annál jobb, annál jobb! Legalább nyugodtan és békén költöztük el magunkét, jött ment, sohonnai báró uram. (el).

H E T E D I K J E L E N É S.

(Wallenfeld úr' házában).

UDVARI TANÁCSOS. JAKAB. UTÓBB WALLENFELD ASSZONYSÁG.

TAN. Mit akar hát a' nagyságos asszony? Nagyon sietek.

JAKAB. Mindjárt itt lesz ő. (Bemegy a' belső szobába).

TAN. Talán útbaigazítót javasol. Talán elakarnak valahára menni. Szívesen teszek valamit, csak menjenek —

WALL. ASSZ. Köszönöm, Fernau ur, hogy eljött. Legyen olly szívességgel, vegye visz-

sza levelét. Tartalmát nem akarom sem birni, sem tudni.

TAN. Úgy — hát önnön magáról felejtkezik meg asszonyságod. Hanem fia van. Mondom, mentse meg magát és gyermekét. Férjét meg nem fogható magaviselete elveszté. Be fogják záratni.

WALL. ASSZ. Mit mond?

TAN. Ezer talléros váltólevél miatt. Éppen most történhetett, hogy ezt legutólszor mutatták be nékie. Bizonyosan tudom.

WALL. ASSZ. Mit tegyek e' dologban? Tanácsoljon nékem.

TAN. Mentse meg magát és gyermekét, menjen el. Bátyám talán ad valamit hozzá.

WALL. ASSZ. És férjem?

TAN. (vállvonítva). Az, igen is semmirekellő —

WALL. ASSZ. Báró úr, vége beszédünknek.

TAN. De ha ő már be van zárva, mi haszon, ha asszonyságod is vele vész? Vagy talántán jónak véli, önkényes elválással menekedni?

WALL. ASSZ. (szemmel méri őt, 's elmegy).

TAN. Átkozott dolog! Ha csak ez az asszony meg nem ejti, 's kétségbeesetten po-

kolig nem űzi őt, — nem menekszünk az osztályos örököstől.

N Y O L C Z A D I K J E L E N É S.

ELŐBBI. BERGER RECTOR.

RECTOR. Nagyságodnak legalázatosabb —
TAN. Kicsoda az úr?

RECTOR. Godofredus Berger! Lycei nostri maioris Rector.

TAN. Jó reggelt, rector úr! (el).

RECTOR (utánna néz). Kicsit durva! illetlen!
Éjszaktartománybeli lesz, kiket már Tacitus „De moribus Germanorum“ való szakaszában ilyeneknek rajzol.

K I L E N C Z E D I K J E L E N É S.

ELŐBBI. WALLENFELD ÚR.

WALL. ÚR (hirtelenül berohan, képiro lenyomott kálappal). Két órá — csak két órá — vagyon még hátra! itt gyalázatot vallani, vagy ott gazra vetemedni. Oh istenem! Csak egy menthet meg engem — a' halál! A' halál közép

van! A' halál megment mind a' kettőtől! —
 Hanem — (székre dől) atya vagyok!

RECTOR (a' ki őt figyelemmel hallgatta, 's mozdulatlan állt, hozzá megy). Akkor kötelesség van középett, földi uram.

WALL. ÚR. (felugrik). Kicsoda az úr? —

RECTOR. Berger rector. És az úr? —

WALL. ÚR. Wallenfeld.

RECTOR. Oh! tehát ezerszer kérem a' nagyságos urat, — — vagy ahogy különben megtisztelni szokták —

WALL. ÚR. (félhallhatólag). Szerencsétlen születtemény, annak nevezhetnek engem, annak.

RECTOR. Attól Isten őrizzen! Az nem lehet.

WALL. ÚR. (futólag). Oh igen.

RECTOR. Nem, szerencsétlennek senki sem születik. Astra regunt homines, sed regit astra Deus.

WALL. ÚR. Uram, mit kíván tőlem?

RECTOR. Talán csak az úr az a' nagyságos — vagy inkább jó Wallenfeld, — a' ki az angoly kávéházban bizonyos félszemű rablónak játék és gyilokasztalánál egy fiatal embert a' végromlástól megmentett?

WALL. ÚR. Igen, jelen volt egy fiatal ember, a' ki látható ijedtséggel és kevés

pénzzel igen hevesen, vigyázatosan, 's vakmerően játszott —

RECTOR. Fiam volt, a' ki kevéske szegénységemből 7 darab louisd'ort már el is bitangolt vala, 's jöttem az úrbán, a' ki őt a' feslettség' útjáról elragadá, a' gondviselés' műszerét tisztelni.

WALL. ÚR. Nem, uram, én rajtam nincsen mit tisztelni.

RECTOR. Ez a' dicső tette fiammal —

WALL. ÚR. Vak eset volt — csupa vak eset. Engem már kirabolának, 's dologtalan állék a' játékasztalnál. Zavarodása, fiatalsága, és képe az embernek érdekelt. Vak eset.

RECTOR. Éppen nem! Én nem statuálok vak esetet.

WALL. ÚR. Nem? Hát mondja meg nekem, micsoda gondviselés hagyja engem, a' ki az úr' fiát ma mentém meg, legdühösebb játékoszá lenni, a' ki magát 's vagyonát 's feleségét 's gyermekét úgy elefejté, hogy e' pillanatban egy fillérnek sem ura? egy fillérnek sem? —

RECTOR. Kedves uram, álmélkodásba hoz. — De — talán nem ügyelt a' gondviselés' útközi követire! kik megálljt kiáltának! —

nem a' merő sziklák' és mérhetetlen mélység' intésire. —

WALL. ÚR. Meglehet.

RECTOR. Hanem örömtelve — elment vala mellettök.

WALL. ÚR. Úgy lehet, de már megesezt. Mit aztán?

RECTOR. Ha megengedi, hogy a' hálás ember szabadon szólhasson, hát gondolom; épen fiammal való jótettén kellene éltenek új pályáját kezdeni —

WALL. ÚR. Azzal egy kitelt idejű váltólevél sincs kifizetve.

RECTOR. Keresztyén bizodalommal tovább haladni —

WALL. ÚR. Abból nem eszik feleségem 's gyermekem, kik hibám miatt éheznek.

RECTOR. Éheznek? Illyen derék emberek! rangbeli személyek! Ej, ej! De ha már úgy vagyon, ajánlok gyenge hálából — ha elfogadja, míg az idő jobbra fordul, ötlouisd'ort költsön.

WALL. ÚR. Szívem, ezt el nem fogadhatom; mert nálam az idő jobbra többé nem fordul.

RECTOR. Nem fordul? Igen, igen! ez az úrnak a' vak esetről való tanítása. Én pedig

a' keresztyén bizodalom' tanításából mondom, még jobbra fordul sorsa. Tessék hát csak velem jönni. Én egy könyvárostól bizonyos görög munka' fordításáért tíz louis-d'ort kaptam, mellyhez feleségemnek semmi köze : felezzünk — derék , szerencsétlen ember !

WALL. ÚR. Rector úr, ez igen jó szándék ugyan ; (föbe üti magát) hanem én nyomorult , oh !

RECTOR. Fogadja el hát szegény jó akaratomat. Fiamat és az urat illető ezen alkalommal mégis meg kell mondanom, hogy mi Európaiak műveltségünk mellett is furcsa emberek vagyunk.

WALL. ÚR. Hogyhogy ?

RECTOR. Gondolja el maga is ! — Vagnak keresztyén rendeink, mellyek a' tengeri rablók által elfogottakért koldulnak ! ezen czélra önkényt odaadjuk pénzünket ; harczra kelünk Algiernek tengerrablói ellen ; tolvajok ellen , kik éjjel betörnek , vagy különben rabolnak, akasztófát építünk minden háttarra ; 's le is szokta a' keresztyén előljáróság , másoknak például , magoknak pedig érdemlett büntetésül , őket alacsonyítatni , 's fel is magasztaltatni : — ellenben nyugodtan

nézzük, 's mellette ülünk, midőn égő gyertyánál a' rabló 's kártyaorzó, ügyes hüvelykel, nagy társaságban — egy keresztyén embert a' másik után megfoszt, kirabol, kétségbe hoz, vagy gazra visz!

WALL. ÚR (sóhajt). Igaz.

RECTOR. Lopjon a' szegény legény egy pár ezüst csatot — dejsz! akkor tüstént talpon az egész igazság, 's utánna; ha pedig felesége 's gyermeke koldulásra kénytetik, 's vízbe ugrik valaki, kinek mindenét elnyelé a' zöld asztal, ott állunk a' holt tetemnél, 's mondjuk: a' pháró vala romlása, 's megnyugodva oszlanak el az emberek. A' rabló úri kocsin 's inassal jár, a' meglopott alázattal süvegli, az igazság látja, vesztég marad 's gondolja: a' pháró vala segedelme. — Mind ezt minden ember igen természetesnek találja; holott pedig mégis igenigen természetlen, 's annyit téssen, mint a' szabad akaratról való tanítást igen balra magyarázni.

WALL. ÚR. Ha rajtam nem segíthetni, hát máson segíték. Jőjjön, rector uram, fiához. Megintem őt, 's mondom neki, mi most az én állapotom.

RECTOR. A' gyászkep talán hathatósabb valamennyi morálnál. Tegye azt egy öreg atya' kedvéért.

WALL. ÚR. Megteszem. Az a' gondolat, hogy ezen embert megmentém ama' nyomorúságtól, mellyben én vagyok, tán lecsillapítja keblemnek háborodott hullámait. (el).

T I Z E D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. WALLENFELD ASSZONYSÁG. JAKAB.

WALL. ASSZ. Kedves férjem !

WALL. ÚR (menet közben). Mindjárt visszajövök

WALL. ASSZ. Kivel megy ő el, 's hová? —

JAKAB. Nagyságos asszony, igen messze jutottunk a' nagyságos úrral.

WALL. ASSZ. Hová megy ő?

JAKAB. Isten tudja; hanem — isten bocsássa — kívánnám, menne a' messze világba! Oda kinn megint megtámadják a' ragadozó madarak. Az a' vén gazember váltólevelével, és — meglássa — beülteti. Mit aztán? Szégyen és gyalázat. Hogy sem ezt elnézzem, inkább menne isten' nevében el!

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

KÁROLY. ELŐBBIEK.

KÁROLY. Anyám! mikor reggelizünk? — Hiszen már késő az idő, nagyon éhezem.

WALL. ASSZ. Majd — majd — Ah Jakab! —

JAKAB (darabka fejr kenyeret ad kezébe). Ehol Károlyka — menjen csak a' szakácsnéhoz —

KÁROLY. Ninesen itthon. Tűz sincs a' konyhában, bizonyosan nincs!

WALL. ASSZ. (leül és sir).

JAKAB (tartózkodva könyezik). No — hozok én mindjárt tejet az úrfinak — csak menjen előre — előre!

KÁROLY. Hová menjek? hiszen senki sincs itthon —

JAKAB. Elkísérem én. (Egynéhány lépést megy a' gyermekkel, ott hagyja, Wallenfeld asszonyához tér, és kezét csókolván kis papirost ad neki). Meg ne nehezteljen, édes nagyságos asszonyom. — Jőjjön, Károlyka. (megy).

WALL. ASSZ. (megrendülten Jakabhoz fordulva). Jakab!

JAKAB (menet közben). Téjről kell gondoskodnunk.

KÁROLY. Biz igen, igen! (elszökdel).

TIZENKETTÓDIK JELENÉS.

WALLENFELD ASSZONYSÁG EGYEDÜL.

Micsoda ez, mit akar a' jó öreg. (A' felírást olvasván). „Az én jó nagyságos asszonyomnak. (Felbontja a' levelet és olvas). Kérem legjobb, szerencsétlen asszonyságodat, használja az öreg Jakab' parányi szerzeményét, a' míg megint másként lesz. Ha ezt megtagadja tőlem, agyon búsulom magamat. Benn fekszik tizenöt tallér aranyban, nagyságodnak holtig hív szolgálja. Stormann Jakab“. — Bizony hív! 's bajban és szükségben hív. Elfogadom, habár szívem szakadoz alatta.

TIZENHARMADIK JELENÉS.

ELŐBBI. STERN HADNAGY.

HADNAGY (bejő és megöleli Wallenfeld asszonyságot).

WALL. ASSZ. (ijedség és öröm közt). Ah Istenem!

HADNAGY. Jó napot, Mari!

VALL. ASSZ. Atyám! atyám! (nyakába borul).

HADNAGY (felemeli annak képét). Rég' nem láttuk egymást.

WALL. ASSZ. (megesókolja őt előbb arcza, aztán kezét). Oh kedves atyám, végre mégis csak meg kíván bennünket látni?

HADNAGY. Hiszen bizony szükség kettőnknek egymást látni, 's egymással szólni.

WALL. ASSZ. Az öröm és meglepés szóhoz sem juttatnak.

HADNAGY. Úgy lehet első örömed őt esztendei tőlem való távollétedben; mert mindent tudok ám, habár semmit sem tudattál is levelidben velem.

WALL. ASSZ. Őt esztendőt tölthetett el uram atyám, a' nélkül, hogy engem látna? hogy unokáját látta volna? Jőjjön csak Károlyomhoz.

HADNAGY. Aztán, aztán, kedves Mari! (megöleli őt). Isten áldjon meg! Sírsz? — Jaj bizony, szinte magam is úgy vagyok. De nem sírok, örülök, hogy megint látlak és birlak; hiszen te vagy mindenem e' világon, 's már nem hagylak el többé.

WALL. ASSZ. Nálunk marad, uram atyám?

HADNAGY. Nem.

WALL. ASSZ. De mégis egy ideig?

HADNAGY. Mennél rövidebbig, annál jobb. — Fáradt vagyok, gyermekem! (leül).
Ülj mellém.

WALL. ASSZ. (melléje ül, és megfogja kezét). Hála isten, hogy még olly jó színben vagy.

HADNAGY. Még tűrhető; hanem egyen megreped szívem. Kedves gyermekem, koldus vagy.

WALL. ASSZ. Nagy Isten! könyörülj rajtunk! (eltakarja képét zsebkendővel).

HADNAGY. Férjed, a' nagyságos úr, gazember.

WALL. ASSZ. Keményen ítél, édes atyám.

HADNAGY. Hogy a' szenvedelem elkábíta benneteket, téged és őt, akkor kellett volna keménynek lennem, 's neked parancsolnom, hagyd magára. — Hanem szerelmes valál, siránkoztál, sóváркоztál; ő is veled rimánkodék! A' szerencse' álmokképei játékot üzenek fejemmel, 's én igent mondék boldogtalanságodhoz. Bocsásd meg. Most pedig hadd lássam, hogy' hozhatom megint jóra. —

WALL. ASSZ. (felkél). Férjem büntetést, de néminemű mentséget is érdemel.

HADNAGY. A' szerelem' bírálataiban, igen. Derék asszony vagy. Hanem a' becsület' ité-

lőszéke előtt is meg kell jelennie, 's az atyának számadóznia.

WALL. ASSZ. Hallgasson meg.

HADNAGY. És ha itt meg nem felel —

WALL. ASSZ. Az atya atyai-mód' fogja fiát itélni.

HADNAGY. Jámbor asszony! még egyszer mondom, te és a' becsület vagy mindenem e' világon! Becsületem eleget szenvedett a' hadi ministerek' mindenhatósága miatt — Engem sokat használtak, 's köszönetül rangosztásban elkerültek; félig meddig ápolgattak, ismét használtak, 's mind ismét elkerültek. — Ekkor öszvecsikorítám fogamat, kezemet mellemnek azon szurására tevém, mellyet az ellenhadi karabín ejte rajtam! 's gondolám, csakugyan kijelelte a' helyet, hol a' vitézrend' czímere fekehetnék — nem fekszik rajt' — az is jó! — Érzeményem az iránt, a' mi engem illet vala, pótolja ki a' czímert, mellyem nincs. Minden harag tréfa lön, ha te reád gondolék. Ámde most a' te szerencséd is fel vagy már konczolva: mi vígasztaljon engem most, midőn illy koromban, 's épen most, újlag elkerülnek.

WALL. ASSZ. Micsoda? lehetséges ez?

HADNAGY. Igenis, gyermekem. Fiatal gyerkőczét akarnak kapitányommá tenni. Becsületemnek e' gyalázatos felejtése minden sebemet újlag felszaggatá, 's könnyeiden szívem épen megszakad. Elégtételt akarok mint atya és mint tiszt! azért jöttem, most hagyj csak engem végezni.

WALL. ASSZ. Kedves atyám még sem kívánja Károlyomat látni?

HADNAGY. De igen! — (vártatva). Férjedhez hasonlít?

WALL. ASSZ. Sokban uram atyám' mássa.

HADNAGY. Majd ellágyít a' gyermek.

WALL. ASSZ. Atyjáért fog esedezni.

HADNAGY. Hanem azért állandó maradok; mert kisírt szemeid, kedves Mari, hatalmasban panaszoznak, hogysem a' gyermek esedezhetik. Jer, vezess hozzá. (Elmennek).

HARMADIK FELVONÁS.

WALLENFELD ÚR' HÁZÁBAN.

E L S Ő J E L E N É S.

WALLENFELD ÚR. WALLENFELD ASSZONYSÁG.

WALL. ÚR. (hirtelenül belép).

WALL. ASSZ. (követi őt). Mi bajod? miért? Forralsz valamit ellenem! Szólj, de nyílt-szívű légy.

WALL. ÚR. (eltökélve). Nos tehát. (minekutána őt éles tekintettel szemlélte). Atyád van itt?

WALL. ASSZ. Épen nem várva érkezett meg fél órával ezelőtt.

WALL. ÚR. (tűzzel). Nem várva? — Hm! ej! lám! (Egykedvűen). Hová ment?

WALL. ASSZ. Nem tudom.

WLL. ÚR. (vártatva). Mért kerül engem? He?

WALL. ASSZ. Nem gondolnám, hogy éppen kerül — hanem — kicsit — csakugyan neheztel reád. Ismered gondolkodása' módját.

WALL. ÚR. Nos, (tűzzel) egy szóval hát — elhivattad.

WALL. ASSZ. Fricz !

WALL. ÚR. Segítségül hivattad.

WALL. ASSZ. Ne búsíts.

WALL. ÚR Panaszoltál ellenem.

WALL. ASSZ. Ha kedvetlenség szól belőled, megbocsátok szivemből.

WALL. ÚR. Meggyőződés, — és kedvetlenség a' meggyőződés miatt. Megérdemlettem ugyan tőled e' lépést; de még sem vártam, nem vártam.

WALL. ASSZ. Wallenfeld, még egy szóval sem panasztam neked, bár mit szenvedék is általad. Éjelenként sírtam, 's majd nem áldozatod levék, csakhogynappal ne láss rajtam sírt képet. Én és gyermekem, éhségnek valánk ma kitéve, mint az útféli koldus. Semmit sem szóltam eddig még felőled neked. Hanem most magad kénytelenítesz e' türelmemre útasítani, mellynek engem kérdésed, és minden felelet alól fel kell vala menteni.

WALL. ÚR. Az igaz, 's fel sem is emelhetném szemem' hozzád, ha e' türelmet feláldozás' és szerelemnek tarthatnám. De, ha könnyelműség volna — pedig — mondtak

nekem előbb valamit bátyám' házábanál — mondták, pénzajándékot fogadtál volna el Fernautól! az én rablómtól, az alacsony hízelködőtől, a' ki számtalan gazsággal bátyám' kedvezését lopja, a' ki az én, a' te, és a' szegény gyermek' szerencsáját pórrablóként elragadta! — Oh Mari! — hogy' tehetted azt?

WALL. ASSZ. Kaptam Fernautól levelet; de visszaadtam feltöretlen.

WALL. ÚR. Mit mondasz? Igaz ez?

WALL. ASSZ. Irántam való önérzetedet szólítom fel, képesnek tart-e engem alacsonyságra.

WALL. ÚR. Fájdalommal tudom, hogy semmi pénz sem vala már kezedenél — látom a' déli készületből, vagyon pénzed; honnét vagyon?

WALL. ASSZ. (neki adja Jakab' levelét). Innen.

WALL. ÚR. (olvassa és elfordul).

WALL. ASSZ. A' jámbor Jakabtól elfogadtam; Fernautól nem.

WALL. ÚR. (pénzt ad neki). Fizesd ki Jakabot. — Mit akarhatott Fernau neked írni? Hogy' akarhatott neked pénzt küldeni? Még is kellett előbb valaminek — egyezkedésnek — biztatásnak történni, mire effélét merhete.

WALL. ASSZ. Barátom — csak magam' részire szoltam; Fernaut nem védelmeztem.

WALL. ÚR. Kitiltom őt a' házból.

WALL. ASSZ. Bízvást! tegyed azt.

WALL. ÚR. (álmélkodva szemléli őt). Megbocsát-hatsz nekem?

WALL. ASSZ. Ha te olly könnyen veszt-heted el bizodalmad' irántam, honnét ve-gyünk mind a' ketten békét és nyugalmat?

M Á S O D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. HADNAGY.

HADNAGY. Hiszen itt vagyon valahára Wallenfeld úr!

WALL. ÚR. Kedves atyám, (kezét akarja meg-fogni) örömmel hallom —

HADNAGY. (Wallenfeld asszonyához fordulva). Hagyj magunkra, gyermekem.

WALL. ÚR. (visszalép).

WALL. ASSZ. Nem örömet. Engedjen itt maradnom.

HADNAGY. Fogadj szót atyádnak, kedves leányom.

WALL. ASSZ. (fájdalommal nézi mind a' kettőt, 's elmegy).

HARMADIK JELENÉS.

WALLENFELD ÚR. HADNAGY.

WALL. ÚR. (keresztbe vetett karokkal földre néz).

HADNAGY. (vártatva). Nos, báró úr, mit hall örömmel? — mit hall?

WALL. ÚR. (elszűggedten). Hogy uraságod hoz-
zánk jött. De csak nem illik, hogy én fo-
gadjam el. (Nagy elszégyenüléssel). Beszéljen, min-
dent meg kell hallgatnom. Szólnom, semmit
sem szabad, éppen semmit.HADNAGY. Egészen eltévedett uram. Én
csak igen keveset fogok a' báró úrnak mon-
dani.WALL. ÚR. Mindent elveszettnek tart,
a' mi reám kockáztatik?HADNAGY. A' hol ilyen feleség' esede-
zési és könyei fogatlanok valának; a' hol
egy kellemes, jó fiúnak tekintete nem ha-
tott a' szívre: ott teljes a' vadság, 's az
ilyen ember' állapota állati. Itt még az ipa
rimánykodják vagy czivakodják? Pah! dol-
gunk mindjárt végződjék. Kivánom —WALL. ÚR. Megérdemlem haragját. De
ha tudná —

HADNAGY. Haragomat? Nem, fenyítéket érdemelne az úr; haragomra már elégtelen. A' ki becsületét és vagyonát elbitangolja, feleségét 's gyermekét kenyér után hagyja epedni, utolsó garassát fosztogatók' társaságába viszi, a' helyett hogy dolgoznék, henyélni jár, a' ki — röviden és igazán: nem intém az urat, mert játékosnak szólni, annyi, mint falra borsót hányni; elvártam míg koldus lett. — Most itt vagyok, és visszaveszém leányomat.

WALL. ÚR. Mit, uram? olyan kegyetlen lehetne?

HADNAGY. Jól illik az úrnak, ezen szóval én ellenem élni.

WALL. ÚR. Ha Marit elvesztem —

HADNAGY. Köszönje az Istennek, hogy elviszem magammal! Maradjon el érzелgő szóvitával. Nyiltan szólva: miből egyék? Vagy azt akarja elérni, hogy felesége a' játékasztaloknál fogpiszkálót 's holmi jeles beszédkeket, példarajzokat árulgasson? — Magam szegény vagyok. Mi lesz holtom után belőle, azt — Isten tudja; ámde addig még is élél. Az Isten aztán tovább segíti. És gyermeke — az a' szíves jó fiú! Oh! — ma kerül legelső könyvembe szegénységem.

WALL. ÚR. Ember, kinek tekintetét inkább tisztetem; 's nagyobbra tartom, valamennyi ítélőszéknél, legyen irgalmas irántam. Végromlásomnál vagyok, ne taszítson bele!

HADNAGY. Mit akar? Irgalmas volt az úr felesége 's gyermeke iránt? 'S én számadást kívántam - e maga okozta álmatlan éjimért? bosszút kívántam - e ápoltam 's elverte virágomért? Mit kívánok? gyermekemet 's unokámat; egyebet semmit. Magát az Istenre bízom. Holnap reggeli hat órákor én, leányom és gyermeke, elutazunk innen. Isten velünk.

WALL. ÚR. Felmenti magát minden felelet alúl, ha engem a' kétségbeesés iszonyú tette visz?

HADNAGY. Igenis, fel! Virtuskedvellte leányom fertelmes vőtől megyl.

WALL. ÚR. Ha megjobbult életem —

HADNAGY. Soha sem jobbul meg a' játékos.

WALL. ÚR. Mitsoda? —

HADNAGY. A' ki úgy játszott, mint az úr, az soha sem hagy fel vele.

WALL. ÚR. De mit, ha már nem játszhatik, ha a' szegénység lehetetlenné teszi, mit akkor?

HADNAGY. Akkor a' szegénység, nyerővágy, fösvényesség, henyeség, kétségbeesés

's bosszú a' meztelen játékosból olly vad szörnyeteget szül, hogy a' becsületes atya inkább látja leányát holtan a' koporsóban, mint ilyen ember' oldalán; kit minden pillanatra rabló és gyilkossá bélyegezhet. — Hat órákor indulunk. (El)

WALL. ÚR. (minekutánna a' hadnagy néhány lépést elment, utána megy). **Atyám! atyám!**

HADNAGY. **Leányomat.**

WALL. ÚR. (Kezénél fogja őt). **Megmarad ennél.**

HADNAGY. **Igenis —**

WALL. ÚR. **Meri?**

HADNAGY. **Merev Istenre! —** (Elöbbre megy).

Mit akar az úr? Hatvannégy esztendőös vagyok, ötven esztendeje, hogy első serkenésemről fogva elevimmel vesződöm, az urat pedig Istennek ajánlom; azután bízton megyek a' világ' zajjába. Ezzel mondom az úrnak, leányom eljő.

WALL. ÚR. (tűzzel). **Én is tehát mondom az úrnak, hogy magamat agyon —**

HADNAGY. **Megállj? (Fenygetődözve). Fia! ember! (szégre mutatván). Vigyázz magadra! (el.)**

WALL. ÚR. **Nem, ezt meg nem élem! — ezt meg nem élhetem!**

N E G Y E D I K J E L E N É S.

ELŐBBI. WALLENFELD ASSZONYSÁG. UTÓBB
JAKAB.

WALL. ÚR. Tudod? Nem, nem tudhatod. Szemedből részvét és szeretet szólanak. Nem tudod; és nem akarhatod.

WALL. ASSZ. (álmélkodva) De mit?

WALL. ÚR. Mari! — lépj ide hozzám — nézz reám. — Tudod mit beszélt az atyád velem?

WALL. ASSZ. Nem, olly igaz, mint élek, nem tudom.

WALL. ÚR. Azt akarja, hagyj el engem.

WALL. ASSZ. Azt mondja az atyám?

WALL. ÚR. El akar téged magával vinni, téged és gyermekünket.

WALL. ASSZ. Nem megyek vele —

WALL. ÚR. Nem kérhetlek nálam maradásra. Én megvetett, gyalázott, nyomorult, koldus vagyok. Atyádnak teljes igaza van; nem tudom, miből esztek holnap. Gyűlöletes ember vagyok. Ha eltéped azon köteléket, melly téged éhség és sanyarúsághoz csatol — nem zúgolódhatom: hanem —

WALL. ASSZ. Fricz!

WALL. ÚR. Hanem, rettenetes volna, rettenetes! Ládd, sem atyám sem barátom, minden elfordul tőlem. — A' boldogság és béke örökre búcsút vettenek tőlem. Ha te elállsz, ha gyermekem elválik tőlem, mi lesz aztán belőlem? — O Mari, Mari! Rettenetesen vétettem; hanem iszonyúan meg is büntettek! Atyád igazságos; hanem az igazság hideg. A' szerelem nem. Ha szeretsz, irgalmazz, ne hagyj el, midőn az egész világból kitiltanak. (Átkarolja térdéit).

WALL. ASSZ. Hallgass meg.

WALL. ÚR. Ne kegyeskedjél most — ne beszélj érzékenyen — igen nagy elvetemedésem, ha kegyes vagy. Csak határozz, mondd, igen vagy nem — ha igen — akkor hagyj mennem 's menedéket keresnem. — Ha nem? hát hagyj mennem, és soha se kérdd, hol haltam meg.

WALL. ASSZ. Igen, igen, igen! nálad maradok. Osztódom mindenben, a' mi ér — nem hagylak el.

WALL. ÚR. (félugrik). Mari! Ah, mit ajánlhatok neked? Szegénységet!

WALL. ASSZ. A' fogatkozásnak is van öröme — fogatkozás és virtus — munka és

kenyér — szerelem és hűség — szeretet és hála legyen jelszavunk!

WALL. ÚR. Fogj fel, — te mentél meg. — Tied legyen életem! — Dolgozom. — Adja Isten, hogy a' jövődön felejthesd a' multat!

WALL. ASSZ. Azt fogom, ha nem játszol többé.

WALL. ÚR. Soha többé, soha!

WALL. ASSZ. Ne áráíts. — Egyedül e' remény lesz gyámolom. Soha sem játszol többé?

WALL. ÚR. Soha!

WALL. ASSZ. Fogadd fel szavadra —

WALL. ÚR. (föháskodik). Ah, Mari! — hát van még nálad értéke?

WALL. ASSZ. Szíved minden értékem; ennek kötém le magamat; mindent próbálok e' kötésre.

WALL. ÚR. Ha szívem megcsalhat — akkor hagyj el, vedd gyermekedet — és menj bucsu nélkül el.

WALL. ASSZ. Kész a' frigy. (megöleli őt). Szólok atyámmal. Soha sem hagylak el. (El).

WALL. ÚR. Most még egyszer ellene dolgozom a' fogságnak. (Csenget).

JAKAB. (jő).

WALL. ÚR. Kalapomat.

JAKAB. Meglesz. (menni akar).

WALL. ÚR. Jakab! — te jó lélek! te szegény tűrő! Az Isten jutalmazzon meg! — én nem jutalmazhatlak, — Hanem halljad! — megjobbultam, nem játszom többé. Ma estve összeülünk, 's tanakodunk, hogyan dolgozzam, és keressek pénzt. Gondolkodjál róla: tanácsod becses lesz előttem. Fejtsd le a' szolgálajtókat köntösödről; — házi barátunk vagy — még jó órákat élünk.

JAKAB. (kezét csókolja). Uram! nem szólhatok — eressen ki.

WALL. ÚR. Ha a' javulásra való eltökélés boldogít — mi lehet, ha megjavult, az ember' állapota! Eressz — magam elhozom kalapomat. Nem kell többé szolgálatod, hanem barátságod; barátságot holtig teszünk egymással! (megy, 's az ajtóban Posert úrral találkozik).

Ö T Ö D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. POSERT ÚR.

WALL. ÚR. Ah, Posert úr! —

POSERT. Kérdezkedni akarék egyszer, a' kedvelte tizedrész iránt. Comment?

WALL. ÚR. Soha sem megyek az úrral — soha! Isten őrizzen!

POSERT. Ah — mit mond! Ez határozott beszéd?

WALL. ÚR. Munka és szeretet az én czé-
lom, jutalmam, nyereségem! Posert, ura-
ságod' bankja koldusfillér szívem' kincséhez
képest.

POSERT. (köhint, Wallenfeldet nézi, 's igen hidegen
mondja). Az úr igen echaufférozott.

WALL. ÚR. Jakab, menj hitvesemhez, 's
mondd meg neki, mit beszéltem Posert úrral,
ki az angol kávéházban bankot ad.
Mondj meg neki mindent.

JAKAB. Ezer örömmel, 's az Isten meg-
jutalmazza nagyságodat érte. (el).

POSERT. Hm! (leül) Furcsa környülál-
lás! Hanem a' szörnyű vigságon mégis
csudálkozom.

WALL. ÚR. És most, Posert úr, éljen bol-
dogul. Isten bocsássa meg, a' mit tőlem el-
zsarolt! Engem soha sem lát többé! Hanem
ha valamelly szegény ördög, 's olly balga-
tag mint én, heves mint én, férj és atya
mint én — bankjához jó, és szegény lelkét
kártyakoczkára teszi: tolja vissza pénzét,
küldje el. — Ha ezt csak egyetlen eggyel

teszi is, — hát nem vagyok pénzemért irígye! Isten velünk! (el). Elváltunk.

POSERT. (köhint). Wallenfeld!

WALL. ÚR. (visszajő). Mi dolog?

POSERT. Ez képtelen ajánlás. Hol halani azt, hogy valamelly banktól valaki' pénzét eligazítanák? he?

WALL. ÚR. Tegye, a' mint akarja. (megy) Isten velünk.

POSERT. He? És pénzem? — Adóssága?

WALL. ÚR. Holnap — holnapután —

POSERT. 17-dikén anni currentis, az örök életben? (Felhúzza az órát). Nem, nem! tartsa meg az illendőséget — és fizessen. (Köhint)

WALL. ÚR. Nem lehet.

POSERT. Nem? (Köhint). Szíve' pokolkincsből csak oda vehetné hitvány bankomba azt a' parányit.

WALL. ÚR. Értsen már.

POSERT. Én csak azt értem, a' mi peng.

H A T O D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. JAKAB.

JAKAB. Nagyságos úr — (Int neki).

WALL. ÚR. (hozza meg. Titkon beszélnek. Várakozás).

POSERT. Nos? fizetésem —

WALL. ÚR. Menjen pokolba!

POSERT. Mert ha az ember fennhéjaz, szaporán kell fizetni. Különben hiba.

WALL. ÚR. (Jakabhoz). Mindjárt magam jövők el. Mondd meg neki. Mindjárt jövők.

JAKAB. (el).

WALL. ÚR. (tünődve fel 's alá járkál).

POSERT (köhint). No, de kicsoda van oda kinn? Úgy tetszik, (köhint) leszáltak az actiák. — Ha ha ha! a' lelki kincs kiesett e' folyamatból! he?

WALL. ÚR. Ember maga, Posert?

POSERT. Hogyne?

WALL. ÚR. Helyezze magát az én állapotomba.

POSERT. (felkél). Alkalmatlan volna nekem. Az én állásom jobb.

WALL. ÚR. Olly jó úton vagyok.

POSERT. Hát fizessen meg.

WALL. ÚR. Posert — nagy zavarodásban vagyok — nem tagadom bezáratnak, váltólevél miatt.

POSERT. Igen. (Köhint). Ha az ember nem tartja meg a' határidőt, és — a' mellett még olyan — olyan — makranczos —

WALL. ÚR. Ezer tallér miatt —

POSERT. És (ásítozik) különben is rossz környülállásokban van — akkor közönségesen így jár.

WALL. ÚR. Térjen el egyszer szokásától, legyen jó, tegyen próbaúl egyszer olyan kártyára is, mellytől egy egész nemzetség' boldogsága függ. Vegyen tiszta hálát kamat gyanánt — adjon nekem ezer tallért költsön.

POSERT. Isten mentsen! Kevéske —

WALL. ÚR. Posert — végromlásomnál vagyok!

POSERT. Kevéske kész pénzem, az —

WALL. ÚR. Hiszen egész vagyonomat elnyerte —

POSERT. Az a' bankban forog, és —

WALL. ÚR. A' nyolcz ezer tallérból, melly enyém volt, mellyet eltakarított, költsönözön ezret.

POSERT. És bizony meg kell uraságodnak vallanom, (komolyan) e' pontban vaktán hiszem, hogy ha a' bankból költsönözők valamit, szerencsémét költsönözöm el.

WALL. ÚR. Úgy tehát — legyen a' mit akar! — el vagyok fogva. Oda vagyok.

JAKAB. Nagyságos úr! —

WALL. ÚR. Beszélj fennszóval! ezután minden fennszóval megyen.

JAKAB. A' váltólevél' tulajdonosa — az — az igen erőszakoskodik. Fenyegetőd-zik —

WALL. ÚR. Ismerem az ördögöt.

JAKAB. Személyes fogságot kíván a' ka-pu alatt.

WALL. ÚR. Micsoda?

JAKAB. Mintha mondanák a' városban, hogy nagyságod majd elillanik.

POSERT. Igenis azt mondják.

JAKAB. Azért kívánja nagyságod' elfo-gatását.

WALL. ÚR. Úgy tehát minden oda va-gyon, 's nekem nincs mentségem.

POSERT. 'S így azután mindenik le kívánja a' magáét majd aratni. Hanem én mégis — könnyörületesebb vagyok.

ALTISZT. (ajtót nyit, és betekint).

WALL. ÚR. Mindjárt uram — mindjárt! Csak pillanatnyi várakozást még!

ALTISZT. (beteszi az ajtót).

WALL. ÚR. Jakab, eredj hitvesemhez, mulattasd őt csak egy pillanatig, hogy sem-mit se vegyen észre.

JAKAB. (el).

WALL. ÚR. Posert — mindenre, a' mit valaha szeretett, kérem.

POSERT. Biz igen, (köhint) el lehet gondolni, hogy, ha el van egyszer uraságod fogva, a' többi hitelező is feláll —

WALL. ÚR. Hű feleségem a' fogház előtt rimánkodják? — —

POSERT. Hisz ehol vagyon segítség — fogadja el!

WALL. ÚR. Hol van segítség?

POSERT. Legyen segédem, jó állat vagyok — kifizetem a' váltólevelet, felpénz gyanánt tizedrészére —.

WALL. ÚR. Nem, nem! 's örökké nem! Nem lehet, nem lehet.

POSERT. Azután kifizetem azt a' gazembert —

WALL. ÚR. Inkább fogságot —

POSERT. Ha osztályát mintegy tíz eszten-deig húzta, tulajdon bankot állíthat, 's a' jámborság palástolja még akkor uraságodat — vagy a' fényes származat — mit tudom, mellyik a' kettő közül! Nos — akkor még árvaházat is építhet, 's emlékbeszédet is tartathat évenként magának.

WALL. ÚR. Posert, vajmi édes a' jó tett' önjutalma.

POSERT. Egész tizedrész, az bizonyára még is nagylelkű adakozás!

ALTISZT. (botekint, egészen kitárja az ajtót, három ember őrt látni).

WALL. ÚR. (kezeit tördeli).

POSERT. (az órát nézi) Hát csak — inkább fogságba akar mászni, 's hitvesét lótásfutásra hagyni. Nem bánom! Csináljon hát költemé. nyeket fogságában. Előfizetek tíz példányra. 45 aranyomat is még ez egyszer nem sürgetem. Késő az idő. — Isten velünk! (megy).

WALL. ÚR. Posert! —

POSERT. Mi baj? — (Visszanjő).

WALL. ÚR. Posert! — Nem, semmisem! Menjen! — Kérem — menjen hamar el — rettenetes e' pillanat — menjen!

POSERT. No de hiszen megyek is. (megy.)

WALL. ÚR. (kétségbeesőleg). Posert!

POSERT. Mit akar hát?

WALL. ÚR. (kezet nyújt neki). Ne!

POSERT. Minek ez? —

WALL. ÚR. Vígyl el — tied vagyok — teszem lelkem el van neked adva; az Isten visszakívánja tőled; nem tehetek különben. — Most fizess ki!

POSERT. Segédem?

WALL. ÚR. Az hát — az ördög' nevében! Az vagyok.

POSERT. Ki káromol illy istentelenül?

WALL. ÚR. Fizess ki!

POSERT. Isten áldjon meg, és szerencsésítsen bennünk'! (köhint) Szólok az emberrel —

WALL. ÚR. Fizess!

POSERT. Jót állok. Ismer engem.

WALL. ÚR. Ide fizess — kész és igaz pénzt. — Jótállásért nem vagyok eladó: pénzt akarok.

POSERT. Ma estve hát a' banknál lesz uraságod?

WALL. ÚR. És holnap pokolban? nemde? Nossza pajtás, pénzt ide!

POSERT. Ma estve kezdődik zsoldja. Hanem jól vigyázzon. Mert —

WALL. ÚR. (homlokba üti magát) Engem könnyű megtanítani.

POSERT. Mert ügyes urak jönnek ám az asztalhoz. Nossza — csapjunk fel erre!

WALL. ÚR. (kezet nyújt neki), Nesze hát — Nem! — ezt a' kezét nem! Ezt hitvesemnek adtam — erényfogadásul. Jaj istenem! — Jaj Mari! — Mari — Mari! a' szerelem — az erény — a' szükség gonoszra kerítenek engem! — Ehol vedd mind a' két kezem! vedd egész magamat! karolj át! ne eressz el többé körmeidből. — Hanem most pénzt ide!

POSERT. Ehol ezerkétszáz talléros gyűrűm, míg haza jövök — hagyja nálok zálogul. Egy óra múlva hozzám jöhet a' pénzért.

WALL. ÚR. Ide vele! (kimegy).

POSERT. Úgy, most megvan az én emberem. Most legalább, ha nem nagy a' foglalatoságom, isten' nevében lenyughatom, ha tizenkettő az óra. 'S ő gavallér — nagyobb a' tekintet! — Sok éktelen kérdéstől megőriz. A' kardforgatásban is meglehetőn járatos — így legalább, (köhint) az illetlen kérdőknek néhanéha újjaikra lehet koczintani. Az ember megszokja ugyan ezt azt, 's hála isten, vastag bőrt vontam arczomra; hanem ilyen fiatal legény jobban megállja a' csapást; majd belekap, csak húzzon be elébb valami szép summácskát! Eleinte majd nagy-lekecskűnek fog mutatkozni — utóbb — az is elmulik.

WALL. ÚR. (visszajő) Ez a' gazember hát ki van fizetve. Kész az alku közöttünk; mikor esküdjem le lelkiismeretem?

POSERT. Ej, isten őrizzen meg bennünk! soha sem. — Csak követ ne törjön ki az a' gazember.

WALL. ÚR. Nyugodjék meg! Uraságod épen mostanában igaz követ tört ki. Most

mondja meg egész pokolpracticáját egyszerre! Mit kell tanulnom, hogy uraságod' hasznára legyek?

POSERT. Furcsa, (köhint) erényt emlegetni! — Csak nem lehet az embernek erénye, ha nincs mit ennie!

WALL. ÚR. Helyes! Isten jutalmazza meg az urat philosophiájáért! Én is, istenemre! csak azért leszek fosztogatóvá, hogy hitvesemnek kenyere legyen.

POSERT. (köhint) Bosszankodom illy beszéden.

WALL. ÚR. Adjon még pénzt! pénzt ide!

POSERT. Micsoda? még több pénzt?

WALL. ÚR. Még valamit a' lélekre. Meg akarom hitvesemet, és öreg szolgálmat ajánlékozni, a' sírt könyeket fizetni; és átokra foglalót adni.

POSERT. Mennyit kíván?

WALL. ÚR. Tizenöt louisd'ort.

POSERT. Egyet?

WALL. ÚR. Ember, többet ígérj szegény lelkemért.

POSERT. No — ehol adok hármat!

WALL. ÚR, Ötöt, egy fillérrel sem kevesebbet, vagy felmondom az alkut! Öt louisd'ort.

POSERT. No tehát itt vagyon! (Köhint). Hanem ez szörnyű sok!

WALL. ÚR. Sokat is kap! — Hogy tehát becsületes alkunkban meg ne csaljam uraságodat, mondja meg mindjárt mind azon jót, mellyről még le kell mondanom —

POSERT. Isten őrizzen meg bennünk! Csak gondolhatná az ember —

WALL. ÚR. Hogy értem mesterségemet? Azt ugyan nem még. Jó fogást tett az úr velem.

POSETT. Nálam minden becsület' és renddel megy.

WALL. ÚR. Hallja az úr! Tanítson meg szaporán. (titkon) Ha tud aztán valami bátyót, gazdagot mint Nábob, érzéketlent mint a' kő, és rablót, mint mi vagyunk, — azt kerítse bankomhoz. Kipusztítom, hogy holt temét is nekünk adja zálogul.

POSERT. (megcsókolja őt). Igen, te bolond ördög —

WALL. ÚR. Félre innen — e' helyet hitvesem csókolá — hanem ha magamféle szegény ördög jó — Posert — akkor üzzön el engem a' banktól. — Rákiáltok fennszóval: el innét! lelkedre várunk. Aztán felállok, 's el mondom történetem' — (eltakarja képét)

Nossza tehát! rajta! Champagniait ide! Champagniait napestig! Valahányszor lelkiesméretem motszanik — champagniait! Valahányszor társaságában irtózat fog el engem — mindannyiszor patakként folyjon a' tűzital vérembe, 's mossa le az erény' szegény maradékit! Rablás és champagniai jelszavunk — (megijed, eszmélkedik). Más jelszót (lágyan). adtam ugyan szegény Marinának — — Semmi, semmi! Ő csak kért, az úr megvett — Rablás és champagniai! ez a' szó! (Megy, meglátja hitvesét 's elijed).

H E T E D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. WALLENFELD ASSZONYSÁG.

WALL. ÚR. Te vagy itt, Mari? Mit akarsz? Engem még egyszer látni?

WALL. ASSZ. Olly szíves dolgokat izentél nekem Jakab által —

WALL. ÚR. Ugy-e bár? Oh mind más-ként megy ez most! Meggazdagodtam.

WALL. ASSZ. Kedves Fricz — igaz ez?

WALL. ÚR. Ne nézz engem. Ez az az ember, ez a' műszer; (Wallenfeld asszonyságot kezénél fogván, és Poserthez tolván) ez adta a' pénzt;

ez fizette meg a' váltólevelet. Mert, tudd meg, engem be akartak záratni.

WALL. ASSZ. Uram, kegyessége megérdemli —

WALL. ÚR. (hirtelenül visszarántja őt). Ne szólj! ne köszönj neki — ne köszönj. (állva hagyja hitvesét, elmegy tőle). Kegyetlenül meglopott téged.

POSERT. Hiszen nem tudja a' nagyságos asszony mit gondoljon —

WALL. ÚR. Nem tudja — hála isten! Hanem meg fogja tudni, és azután — isten ved, Mari! ölelj meg!

WALL. ASSZ. Fricz! — az istenért, mi bajod?

WALL. ÚR E' kezek még tiszták gonoszságtól — még senki sem sír felettem, egyéb te. Egykor másként leszen! — Oh istenem! istenem! a' szükség vitt bele, nem rossz akaratom, nem, rossz akaratom nem.

POSERT. (bosszankodva). Hallja, már eléglem, és elmegyek.

WALL. ÚR. (összveszedi magát). Igaza van, Posert úr — bocsásson meg. — Ölelj meg, Mari, egész szívességgel —

WALL. ASSZ. (minekutánna őt megölelte). El kell egymástól válnunk, Fricz?

WALL. ÚR. Én nem megyek el. Mit kelljen neked egykor tenned — még homályban

rejti a' sors. (Leborul, és átkarolja hitvesének térdeit).
 Erény fogadd el hódolásom'! (felugrik, 's megfogja Posertnek kezét). Jöszte pajtás! — Rablás és champagniai! (el).

WALL. ASSZ. Fricz! — Fricz! — az istenért, hallgass meg! Ha szentnek tartod fogadásod', hallgass meg! (Utánna).

NEGYEDIK FELVONÁS.

A' TITKOS TANÁCSOS' HÁZÁBAN. ELŐTEREM.

E L S Ó J E L E N É S.

UDVARI TANÁCSOS. TITOKNOK.

(mind a' ketten illendő ünnepi ruhában).

TAN. A' mint mondtam, Wallenfeld megfizette a' váltólevelet, és Poserttel, mint szegődött játékbeli segédje és legénye a' banknál vagyon.

TITOK. Játékbeli segédje a' derék Posertnek? Úgy hát elég rossz ő, de nem elég szegény.

TAN. Posert néminemű tekintetet akar magának Wallenfeld' nevével és alakjával szerezni; a' gazember hiú.

TITOK. Mindjárt megtudhatjuk a' dolog' miben létét. Posertnek volt más orvsegédje — bizonyos Áronja — ezt most kitevé szolgálatjából; ez elköltözik innen, és ma reggel pénzt váltta be nálam. — Ha nagyságod ezt hamarjában kikérdezné. — Az ember különben sem barátja Posertnek.

TAN. Jól veszi észre, jól!

TITOK. Én most meg nem szabadulhatok innen, a' ma leendő ünnepiség miatt. — Az az ember az angol kávéházban lakik. —

TAN. Elhivatom őt magamhoz.

TITOK. Ha nagyságodnak nincs terhére, mindjárt. Ha minden igaz a' kész pénz iránt, hát el lehet a' dolgot forgatni, hogy kegyelmes uram nyakon ragadhassa.

TAN. Wallenfeld sokat bízik nemzetsége' nevében.

TITOK, Oh e' pontban nincs kegyelem! Csak — hogy' adunk ki rajta?

TAN. Ha bátyám elfogatná —

TITOK. A' rendőrség által? Azt nem teszi. A' nemzetség' neve nem engedi. (Eszmélkedik). Hm! ollyas — ollyas — minek is nevez-

zem — ranghoz illő fogságnak kellene lennie — mellynek — érti — mintha az ember őt kímélni akarná, vizsgálat nélkül kellene egyszerre, menykőcsapásként megесnie.

TAN. Erre nézve a' hadi miniszterhez lehetne folyamodni, az öreg generálishoz; ez különben is gyűlöli őt.

TITOK. Ha mint tékozlót és nem jeles magaviseletűt lehetne, jobbulás végett, egyszerre, kocsiban, éjnek idején, úgy — mint-ha nemzetsége kívánná, valamelly fokvárba vitetni — bátyja megfizeti a' költséget.

TAN. Ez megy, ennek meg kell lenni, meglesz. — Volt nálam ollyas néminemű gázficzkó, a' ki esedezni akart érette, ezt bátyámhoz küldöm, 's mondom neki, itt volna remény — csak jól rajzolja le az inséget.

TITOK. Ha lerajzolta, aztán hagyjon csak engem fűtteni. Tüstént a' dologhoz, édesem!

TAN. Valóban, így mehet. Hanem igaz bizony! Ehol Stern hadnagy, a' Wallenfeld-né' atyja megérkezett, nem akaszt meg ez számolásunkban?

TITOK. Semmit sem tesz. Édes istenem! ez nem zavarja vizünket. Csak siessen, lelkem!

TAN. Csak a' titkos tanácsost nem kell kézből eresztetni, hogy az örökség iránt minden még ma írásban elrendeltessék. Örökségi részét, kedves Gabrecht, hálám szerint ítélje meg.

TITOK. Hisz ismerjük egymást.

TAN. Isten velünk, atyám. (el).

TITOK. Igen kelletlenül venném, ha nem ezé lenne az örökség. Fricz úr, ha megint kegyelembe juthat, azonnal kimozdít engem a' házból. — Megint pénze van? — Átkozott! — El kell innen távoztatnom, különben nincs ezentúl éjjeli nyugtom.

M Á S O D I K J E L E N É S.

TITOKNOK. STERN HADNAGY. INAS.

INAS. Ha nekem nem akar hinni, ehol titoknok urunk, kérdezze azt meg.

TITOK. Mi dolog?

INAS. Ez az úr nem akarja hinni, hogy ő excellentiája nincsen itthon. Most meghallhatja. (el).

TITOK. Nos — egy szó annyi mint száz, ő excellentiája nincsen itthon. És mire nézve?

HADNAGY. Hát várok, míg eljövend.

TITOK. Hm! furcsa! De nekem dolgom van, nem ácsoroghatok itt. —

HADNAGY. Ne tessék zavarba jönni. —

TITOK. Nem is szokás engedelem nélkül itt várakozni. Kicsoda az úr?

HADNAGY. Stern hadnagy.

TITOK. Ugyanúgy! — úgy, úgy! A' hadnagy úr? atyja a' —

HADNAGY. Eltalálta.

TITOK. (szánakodva). A' hadnagy úr? (Vállat vonít). Úgy édes istenem — tessék a' hadnagy úrnak, leülni.

HADNAGY. Nem szükség.

TITOK. Bizony — ez — igen — szomorú környülállás. —

HADNAGY. A' szánakodást kikérem.

TITOK. Úgy, úgy! Tetszik, hát — pohár borral —

HADNAGY. (fejét rázza).

TITOK. Kis malagait, vagy —

HADNAGY. Nem várok itt édeset.

TITOK. Nem: valóban nem, hímezgetés nélkül.

HADNAGY. Hímezgetni nem sokat fogok.

TITOK. Úgy, úgy! És körülbelül mit kíván a' hadnagy úr ő excellentiájával tudatni?

HADNAGY. Az úr kíváncsi öreg ember.

TITOK. Épen nem. Hanem a' háznál jóformán minden az én kezemen szokott átmenni.

HADNAGY. Azt én nem teszem.

H A R M A D I K J E L E N É S.

INAS, oldalról jő, 's ajtót nyit középről; azután érkezik a'

TITKOS TANÁCSOS. ELŐBBIEK.

HADNAGY. Ez, gondolnám, a' titkos tanácsos — Báró uram —

TITOK. (a' hadnagyhoz). Pszt, pszt! most ne. Pszt.

TIT. TAN. (megáll, 's merően nézi mind a' kettőt)
Mi dolog?

TITKOK. Itt —

HADNAGY. Egy ember, a' ki az úrral kíván szólni.

TIT. TAN. Velem szólni? (előbbre megy)

HADNAGY. Kegyelmes uram, mi ketten, fájdalom, egymás' rokoni lettünk —

TIT. TAN. (a' titoknokot nézi). Egymás' rokoni? — Nem tudnám.

TITOK. (nevet) Stern hadnagy.

HADNAGY. Legyen olly szívességgel, küldje el ezt az embert. Egyedül kell szólnunk.

TIT. TAN. (zavartan). Egyedül.

TITOK. (óvó intéssel). Excellentiád!

HADNAGY. Vagy nem egyedül — a' mint akarja.

TIT. TAN. (az inashoz) Menj! (a' titoknokhoz). Maga itt marad. (az inas elmegy) Mi dolog?

HADNAGY. Excellentiádnak öccse nevet gyalázza.

TIT. TAN. Mi az úr' neve?

HADNAGY. Stern, és ezen név mindenhol csak becsülettel említetik.

TIT. TAN. Én az öcsémet kizártam örökömből, és többé semmi gondom reá.

HADNAGY. Én pedig leányom' és unokámat elviszem magammal.

TIT. TAN. Azt jól teszi.

HADNAGY. Nem is jövék erről szólni, hanem uraságod' öccséről. Ez semmirekellő ugyan, de élnie csak mégis kell. Én szegény vagyok. Uraságod gazdag. Koldulásra hagyja őt?

TIT. TAN. Semmit sem adok neki, éppen semmit.

HADNAGY. Ez igaztalanság.

TIT. TAN. Elúntam a' koldulást. Hanem ha uraságod' leányától elválik, és illendő Mariage általegykor még szerencsáját teszi, hát szeretem; hanem mostanában semmit sem teszek érte.

HADNAGY. Leányom nem marad uraságod' öccsénél, habár ez milliomot kapna is az úrtól; uraságod pedig köteles öccsét eltartani.

TIT. TAN. (a' titoknakhoz). Köteles? Hallja csak!

HADNAGY. Köteles! Koldusnak nevelteté. Mit tanult? Nyargalást, kardvivást, tánczot, hang - és egyéb - játékot, 's nyugtatványt rosszul 's olvashatlanul írni. — Ha tudománya volna, nem szorulna most uraságod' segedelmére.

TIT. TAN. Isten velünk, Stern úr!

HADNAGY. A' felség előtt hadnagy a' nevem. — Hát csak semmit sem ad öccsének?

TIT. TAN. Nem.

HADNAGY. Nos — végezzen eziránt szívével. Most még magamra nézve van mit végeznem uraságoddal, vagy czímerével.

TIT. TAN. Czímeremmel? Ki támadja meg azt?

HADNAGY. Uraságod ! uraságod önnön maga !

TIT. TAN. Magamon kívül vagyok.

HADNAGY. Illik uraságod' rangjabeli emberhez cselútakon öreg jószolgálatú tisztet rég megérdemlett katonarangtól megfosztani ?

TIT. TAN. Kit foszték meg tőle ?

HADNAGY. Engem.

TIT. TAN. Micsoda ? —

HADNAGY. Ide való fiatal ember , bizonyos Gabrecht , huszonkét esztendő s ficzkó , leszen , 's mint hírelik , uraságod' pártfogásával , kapitányom.

TITOK. Menagérozza magát , ez a' Gabrecht fiam.

HADNAGY. Titkos tanácsos úr , most ismer engem. Látja képemen a' sok évi felejtetés okozta bút — 's ebből (írásokat ad neki) meggyőződhetik viseletemről és sebeimről. Mint becsületes ember tartozik a' hadi ministert , kit Gabrecht' részire való buzdítása meglepett , saját idétlenkedéséről értesíteni.

TIT. TAN. Micsoda ?

HADNAGY. Pedig nem sokára , mert szükségem nem enged költséges itt maradást. Holnap reggeli hat órakor elutazok. Adja át

a' minister úrnak irásimat. Mihelyt ezen igazságot kiszolgált nekem, azonnal be fogom magam' nála jelentetni.

TIT. TAN. Elfelejtetett — volna uraságod? —

TITOK. Értse meg, hogy nagykegyelmű gyámolom pártfogását annak ajándékozhatja, a' kinek akarja, pedig minden egyéb közbeszólás nélkül.

HADNAGY. Hatvannégy esztendő's hadnagy — báró úr! báró úr!

TIT. TAN. (a' titoknakhoz). Sok ugyan — hanem — fiával kellene tán szólni, hogy az —

TITOK. Oh nem! Mi köze ahhoz fiamnak. Tessék a' hadnagy úrnak a' szokott útat választani, 's a' hadi minister úrhoz menni.

HADNAGY. Nem akarom a' szokott útat választani, azt csak látja! Elég soká jártam rajta, 's elhagyattam, felejtettem. A' Wallenfeldek' neve elég könyemet és bosszúmat okozza. Egyik szívemet rabolja, a' másik becsületemet. Az úr hibázott; tegye megint jóvá, különben czímere ellen török, hogy a' nemes eleget tegyen a' harczfiának; egyet a' kettő közül el kell fogadnia, melyiket akarja?

TIT. TAN. Gabrecht — mit gondol?

TITOK. Lássa, koros ember, hadnagy uram: ha tehát kis pénzbelit —

HADNAGY (a' titkos tanácsoshoz). Szerezzen magának pénzéért jobb szószóllót, ennél a' vén tollrágónál.

TIT. TAN. Mit tegyek hát? — Mit akar?

HADNAGY. Tegye jóvá, a' mit elrontott, vagy váltson velem pistolyt. —

TITOK. Édes istenem! Gyiloktörés excellentiád' személye ellen!

HADNAGY. Azt nem érti uraságod, a' báró úr gavallér.

TIT. TAN. Mind igaz.

HADNAGY. Késő már az idő —

TIT. TAN. Ma vendégasztalom van, honét nem egy könnyen menekszem. No tehát, legyen meg! Igen — isten' nevében — igen, helyre hozom a' hibát.

HADNAGY. Köszönöm. Ez becsület.

TIT. TAN. Bizony becsület van bennem. Szólok a' hadi minister úrral.

TITOK. Hanem fiam — mikor beszél excellentiád vele?

TIT. TAN. Egy — egy — igen — egy óra mulva.

HADNAGY. Jól vagyon. Egy óra mulva be fogom a' hadi minister úrnál magam' je-

lentetni. A' báró úr átadja neki bizonyosság-levelimet. És így nincs több dolgunk egymással. (el).

NEGYEDIK JELENÉS.

TITKOS TANÁCSOS. TITOKNOK.

TIT. TAN. Gabrecht !

TITOK. Excellentiád !

TIT. TAN. Szörnyű párolgásba hozott ez a' —

TITOK. Olly vakmerő, mint ez az ember vala —

TIT. TAN. Rosz segédem volt a' dologban — maga.

TITOK. Az atyai szív ! Szegény fiam csak hátráljon ?

TIT. TAN. Pistolyra viaskodjam ?

TITOK. Isten' őrizzen meg bennünk' !

TIT. TAN. Hiszen a' fia katona —

TITOK. Igen, annyiban —

TIT. TAN. Feltehet a' hadnaggyal.

TITOK. Oh istenem !

TIT. TAN. Kapitány akar lenni : — süsse el ő is egyszer.

TITOK. A' gyermek olly gyengéd alkatú—

TIT. TAN. Hanem én aztán?

TITOK. Ah istenem! biz igazi erekyénk!
De kell aztán annak a' goromba embernek
győzni?

TIT. TAN. (eszmélkedik). Goromba volt, azt
gondolom. —

TITOK. Illyen-úr iránt?

TIT. TAN. Biz igaz.

TITOK. Törvényt szabni! És nem sérte-
gette kárhozatos gyanúval, legkétesebb ér-
telmű kifejezésekben, ő excellentiáját, a'
hadi minister urat?

TIT. TAN. Igaza van!

TITOK. A' mit én megbizonyíthatok. Ex-
cellentiádat kihíttá párviadalra. Nincsen leg-
fentebb határozású törvényünk a' párviadal
ellen?

TIT. TAN. Igen! De mifélénk—

TITOK. Excellentiád' korabéli urat kihíni!

TIT. TAN. Tizenkét esztendővel öregebb
nálamnál, a' hadnagy.

TITOK. Épen azért. Kórházba való vén-
katona. Mit akar az előmozdítással?

TIT. TAN. Nyugalomba kellene őt lép-
tetni, az igaz.

TITOK. Kapitányi ranggal.

TIT. TAN. Azt lehetne javasolni; abban igaza van.

TITOK. Menjen excellentiád a' hadi minister úrhoz, és tegye meg.

TIT. TAN. Hanem a' szolgálatra való képességét fogja bebizonyítani — és ezen írá-
sok, bizonyáglevelek, mellyeket magam-
nak kell a' hadi minister' elébe terjesztetni —

TITOK. Hm! — hisz elfelejtheté excel-
lentiád. —

TIT. TAN. Szavamat adtam —

TITOK. Szóljon hát butaságáról.

TIT. TAN. Azt már.

TITOK. Excellentiád gyilkos merészletet,
párviadalt bizonyít.

TIT. TAN. Meglehet.

TITOK. Excellentiádnak jeles neve — 's
a' hadnagy ellenben bolond.

TIT. TAN. Nyugtalan ember.

TITOK. Kész Don Quixote.

TIT. TAN. Veszedelmes ember —

TITOK. El kell távoztatni.

TIT. TAN. Helyes! Kocsit —

TIT. Tüstént. (el).

TIT. TAN. (homlokát töröli). Befűtött — ez a'
durczás ember. Szegény ugyan. Nos, végre
megajándékozom valamivél.

Ö T Ö D I K J E L E N É S.

ELŐBBI. TITOKNOK. UTÓBB BERGER RECTOR.

TITOK. Egy becsületes, derék ember — bizonyos Berger rector vagyon itt, alázatosan és mély tisztelettel várja, teheti-e udvarlását.

TIT. TAN. Mit akar az oskolamester?

TITOK. Nagyon búsán álldogál kinn —

TIT. TAN. Jőjjön be.

TITOK. (el).

TIT. TAN. Collecta lesz. (Erszényt hűz). (A' titoknok és rector belépnek).

TITOK. Ez, ez itt ő excellentiája — Csak bátran szóljon! — bízton!

RECTOR. Excellentiádnak legislegalázatosabb —

TIT. TAN. Collecta?

RECTOR. Szükség volna ugyan, ha nem óhajtanék előbb excellentiádnak emberi szívességéhez, és őseiről örökölt nagylelkűségéhez külön folyamodni. A' szegény szerencsétlen ember —

H A T O D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. INAS.

INAS. A' kocsis előre hajtatott.

TIT. TAN. (magában). Illyen emberek mindig sokat históriáznak. — (A' rectorhoz). Semmit sem szükség tudnom. Ehol pénz.

RECTOR. Ha excellentiád így szokott adni, én nem így szoktam fogadni. A' szegény szerencsétlen ember excellentiádnak ura öccse, báró Wallenfeld.

TIT. TAN. (elteszi a' pénzt). Az? Annak semmit sem adok. Szóljon titoknokommal. El kell mennem. (el)

TITOK. De mégis méltóztassék excellentiádnak még maradozni. Túltság lehetne a' dologban.

RECTOR. Igenis! Maga a' pokol' tüze vagy a' dologban.

TIT. TAN. Beszéljen hát.

TITOK. Óh, áldott keresztyén lélek! hogy' vagy a' báró?

RECTOR. Kétségbeesetten, és bú miatt csalárd játékosokhoz szövetkezek.

TIT. TAN. Itt tehát Isten könyörüljön!

RECTOR. Igenis úgy vagyon. Ha az Isten könyörül, hogy történik az? Emberek által, kik segíthetnek. Jelen esetben, a' titkos tanácsos úr, mint a' báró' atyjával való testvér —

TITOK. Hanem ő excellentiája nagyon megbosszankodott, és méltán.

RECTOR. Hiszen a' szegény lélek elvész a' gonosz játékosnál. Az az ármányos, a' ki őt sátán' nevében körmei közt tartja, Posert úr — egyike azoknak, kiket urunk megjelelt; 's a' rendőrség éppen most nyomozza az egész pokolfajtát.

TITOK. Mit nem mond? Ej, excellentiád! a' rendőrség! a' nagy Wallenföldi név! Oh istenem! istenem!

TIT. TAN. Rettenetes! De mit tegyek?

TITOK. (titkon beszél vele).

TIT. TAN. (eszmélkedik). Gondolja?

TITOK. Igen! Mert különben — (megmeg titkon beszél vele).

TIT. TAN. (minekutánna beszéltenek). Az igaz.

RECTOR. Egy fiatal embert kirabolának, és ennek gyámtyja pert akar a' dolog iránt kezdeni. Ismerem a' fiatal embert és gyámtyját. A' dolog rosszul áll — igen rosszul! 'S minthogy én a' bárónak köszönettel

tartozom, tehát kérve kérem e' helyen, ennek innen minél előbbi elköltöztetését, megmentését.

TITOK. Nos, hadd lássuk. — Kit rabelának ki?

RECTOR. Egy főpap' fiát, a' ki atyja' részire örökséget vön itt fel.

TIT. TAN. Az ellen játszottak volna csalárdul?

RECTOR. Úgy hiszi barátja, Wieder, a' licentiatuſus.

TIT. TAN. És öcsém jelen volt?

RECTOR. Fájdalom, jelen.

TITOK. 'S tudott a' csalásról?

RECTOR. Fiam rettegve hiszi.

TITOK. Látja excellentiád!

TIT. TAN. Igaza van. El innét. (el)

RECTOR. Ki megy el? 'S hová? Kicsoda?

TITOK. Ő excellentiája a' hadi minister úrhoz megyen.

RECTOR. Úgy? 'S én is oda megyek.

TITOK. Mit? a' —

RECTOR. Hadi minister úrhoz. Igen, igen! Itt a' jeles vérségi rokonságnál igen hidegen fogadtanak. Ott minden esetre annyival nagyobb tűzzel lehet a' dolgot feladni. Én pedig a' halhatatlan lelket meg akarám men-

teni, a' nélkül, hogy a' testet elveszteném. Ennél fogva oda igyekszem —

TITOK. Ej, menjen inkább a' báróhoz és bankhoz —

RECTOR. Ottan úgy tekintenének engem, mint valami kopott görög szótárt. Nem, jól sejtem én, mi állhat még tisztemben. Isten' nevében! Rajta tehát! Ez egyházi őrség a' gonosz ellen. (Sebes léptekkel elmegy).

TITOK. Ez az őrség kelletlen előttem. Hm, hm! (Eszmélkedik) A' báró szükségben nagyon. — Kis pénzbelit neki, — és nyugtom nagyon, megmenekszünk a' vén hadnagy' zaklatásától. — Én pedig várral ijesztgetem őt, — 's kihuszítom az országból. Így mindenen segítünk. Rajta tehát! Ez világi őrség a' nagyon és a' birtokért. (el)

H E T E D I K J E L E N É S.

WALLENFELD ÚR' HÁZÁBAN.

JAKAB. WALLENFELD ÚR.

JAKAB. (a' színek hátulsó részén ládába rakodik).

WALL. ÚR (belép, ferdén álló kalappal, tágkötésű nyakkendővel, 's a' mármorság' és hevültség' minden jeleivel).

Hejsza! — Jakab — Jakab! Szaporán, te vén legény! jöszte ide hozzám!

JAKAB (szomorúan). Nagyságos úr!

WALL. ÚR. Mi dolog ez? Berakodol? Ki parancsolta?

JAKAB. A' hadnagy úr. —

WALL. ÚR. Rakodj ki! Ébredezz, vén álmodó! vidulj fel! (Tallót vet eleibe) Ehol pénz! Hol a' feleségem?

JAKAB. Oda benn. A' gyermekkel olvastat.

WALL. ÚR. Hídd ide! — Szedd fel pénzed' — Hídd ide! Pénzedet mondom, szedd el innen.

JAKAB (teszi és elmegy).

WALL. ÚR. Jakab!

JAKAB. Nagyságod!

WALL. ÚR. Hozz nekünk champagniait.

JAKAB. Oh istenem!

WALL. ÚR. Champagniait, mondom, hozol, ember! Innotok kell.

JAKAB. Champagniait könyezve? Oh!

WALL. ÚR. Könyezni balgatagság: félre vele! (Megesőkolja Jakabot). Szerencsét és champagniait! Ehol pénz — lódulj — bort hozol! Mozdulj! Vége a' sanyarúságnak. Lódulj!

JAKAB (el).

WALL. ÚR. (bekölt a' belszobába). Mari! — Anyjok! Mari — jer hozzám, jer!

NYOLCZADIK JELENÉS.

WALLENFELD ASSZONYISÁG. KÁROLY. WALLENFELD ÚR.

WALL. ÚR. Ettél-e szegény asszony? (Felemeli Károlyt). Nyakamba, fiacskám! Ehol, Mari, pénz! Ne Károly, nesze pénz! Hozass magadnak játékszer. Vigadj, Mari — vigadj! Egyszeriben mennem kell; csak felvidultan akarék előbb megint egyszer beneteket látni.

KÁROLY. Ehol, anyám, vegyed te a' pénzt; neked nincsen.

WALL. ÚR. Tartsd meg magad. Játsszál vele, ajándékozd pajtásidnak, hozass magadnak képeket — megfordult a' kerék. — Játékozhoz, fiacskám, örvendj! Atyád jó kedvű! Ugrándozz, gyerkőcze, atyád víg!

WALL. ASSZ. Micsoda ez? Mire magyarázzam?

WALL. ÚR. Bor, szerencse, szerelem! A' bor észt adott, a' szerencse pénzt hozott.

(Megölelvén Wallenfeld asszonyságot) A' szerelem koszoruzza mind a' kettőt! Holnap Aachenbe megyünk.

WALL. ASSZ. Vígságod szilaj, elijeszt engem.

WALL. ÚR. Hagyjuk azt! félre a' gondoskodással! félre a' bú és sanyarkodással! Meggazdagodunk. A' bor által okossá lettem, és igazzá irántad.

WALL. ASSZ. Hallgass meg. Míg szomorú valál — —

WALL. ÚR. Nem kell morál! Koldussá tesz, pedig félénk koldussá. Gazdag vagyok, a' mióta víg vagyok. —

WALL. ASSZ. Mióta vagy víg? Szabad annak lenned?

WALL. ÚR. Szabad - e? (sóhajt). Mari! (Kézét nyújtja neki). Kedves Mari! (Egy ideig nézi őt).

WALL. ASSZ. Mi bajod?

WALL. ÚR. Ne kérdd. Most ne. (tűzzel) Hanem azt mondhatom neked, az emberek ragadozó állatok. Mindnyájan, mindnyájan! — Rajtam olly mohón, olly kegyetlenül rágódtak — hogy te majdnem éhen haltál mellette. (Szívességgel) Ettél - e szegény Mari? Mindjárt érkezik minden — bor is érkezik. — Hogy' van dolgod, szegény asszony?

WALL. ASSZ. Hát csak megint játszottál?

WALL. ÚR. Igenis, játszottam. Kötelességem volt. Megint enyémnek kell lenni, a' mi enyém volt. Enyémnek 's tiednek 's Károlyénak. (Átkarolja hitvesét). Arczod előbbi színenek vissza kell térnie, a' kellem' és jó életnek új gödörkét kell alkatni, mosolygás által ki kell könyeid' mély nyomainak simulni. (Tüzesen megcsókolja őt). Azért játszottam. Mit vetsz ellene?

WALL. ASSZ. Fogadásod'.

WALL. ÚR. Megtöré az éhség és gyalázat. Ne nézz engem kétkedőleg. Az egész világ boldogtalan kártyajáték, mellyben azok nyernek, kik a' kártyát osztják. Nálunk csak szaporábban megy, mint a' közéletben, ez az egész különbség a' pharóasztal -'s - íróasztal mellett való játékos közt.

WALL. ASSZ. Itt minden oda van, itt már nincs remény! —

WALL. ÚR. Féltre a' reménnyel! ehol pénz!

WALL. ASSZ. Tartsd meg, én szegény maradok, elhagylak, elviszem gyermekem', 's atyámat követem.

WALL. ÚR. Azt tiltom neked. A' mi vagyok, miattad levék. Neked kell hogy használjon áldozatom. Urad vagyok. Engedned kell.

WALL. ASSZ. Engedek a' becsület' és anyai kötelességnek, 's elhagylak.

WALL. ÚR. Helyből sem mozdulsz.

WALL. ASSZ. Szegény atyámnak csak igen is igaza volt; a' játékos, ha olyan, mint te vagy, soha sem hágy fel. Oh, én boldogtalan asszony!

WALL. ÚR. Ehol pénz, 's még többed is legyen — de hagyd a' könyeket! — Gyűlölöm a' könyeket — pénzzel adom meg árukat. Mari — magam érzetéhez emellek — tarts meg reptemben — mert ha én valaha lankadok, mindnyájan elvesztünk.

WALL. ASSZ. Honnan van ez a' pénz?

WALL. ÚR. Ne kérdd! ne gondold vele! Csak rajta! csak tovább! Éljen Posert 's a' gazdagság!

KILENCZEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. GÁBRECHT TITOKNOK. UTÓBB JAKAB.

TITOK. Báró uram —

WALL. ÚR. Ki, a' csalárd játékossal!

TITOK. Micsoda?

WALL. ÚR. Ládd, Mari, e' mellett anygal vagyok. Ez egyike az íróasztal mellett

való csalárd játékosoknak. Külsejére tisztos, imádkozik, 's a' világért sem tenne garast is pháráasztalra.' 'S mégis megfosztott örökömtől. Hagyjuk ezt! Biz úgy, öreg, átkozott hamis kártyát osztottál nekem.

TITOK. Meg nem foghatom —

WALL. ÚR. De semmi, tudja meg. Nem sokára olyan gazdag leszek, mint uraságod. —

TITOK. Az ugyan kívánatos volna —

WALL. ÚR. Nem, az ördögöt, nem kívánatos. Hanem szükséges — szükséges! Mert lássa, szegény Károlyom nem lehet éhen. Az éhség leront minden gátot, az éhség mindenható! Jól tudta azt derék öcsém, Fernau, és uraságod. A' dologhoz! Mit akar?

TITOK. Felebaráti ajánlatot tenni; hanem szóhoz sem juttat.

WALL. ÚR. Szóljon hát!

TITOK. Stern hadnagy úr mogbosszankodott reám, hogy fiamat elébe tesz, és kapitány lesz. —

WALL. ÚR. Üsse hát agyon az urat, vagy az úrnak fiát.

JAKAB. (bort hoz).

TITOK. Proponálni akartam a' báró úrnak — tudniillik, akarna-e? —

WALL. ÚR. Vigyázz, most keveri a' kártyát.

TITOK. Minthogy már a' báró úr csakugyan nincs jó környülállásban —

WALL. ÚR. Hazudik — ehol van pénz.

TITOK. Akarna-e önjavára, hitvese' és gyermeke' javára —

WALL. ÚR. Mari, ne tégy ezen kártyára.

TITOK. Akarna - e? —

WALL. ÚR. Tölts, Jakab!

TITOK. Akarna-e valami pénzbelit tőlem elfogadni; hanem ellenben —

WALL. ÚR. Bort ide!

JAKAB. (hozza).

TITOK. Hanem ellenben a' hadnagy urat arra birni, maradna hadnagy, 's hagyná jó fiamat versenykedés nélkül, kapitányságra léptetni?

WALL. ÚR. Nem!

TITOK. Mindjárt lefizetném a' pénzt.

WALL. ÚR. Nem, mondom! Mi pénzért játszunk, de nem becsülettergért. Bort ide! —

TITOK. A' hadnagy úr öreg, szűkült ember, kit a' pénz' fele is kisegítne.

WALL. ÚR. A' ki becsülettert szolgál, becsületet kíván. Becsületet nem adhat az úr ipamnak; ha el akarja tőle venni, nyakát töröm.

TITOK. Hm! nagyságos uram, csak ne nehezteljen. — Hiszen most úgy is mindenféle mesterséget űz.

WALL. ÚR. Az úrnak köszönöm, és bátyám' rossz lelkének! Fiának pedig mondja meg, ha derék öreg ipamnak elébe akar nyomulni — hát elugratom az útból.

WALL. ASSZ. Fricz!

TITOK. Báró úr — be hatalmasan fogja ipa ura' pártját!

WALL. ÚR. Gyermekeit elraboltam, 's minden atyai örömét! Sírja' szélén áll, 's a' becsület' árnyékképe után terjengeti kezeit. — Ez övé legyen, habár élet 's halál között hiszen is útam azon rabló ellen, a' ki ő elébe akar nyomulni.

WALL. ASSZ. Fricz — mindent megbocsátok neked! (Megöleli őt).

WALL. ÚR. Elégedjék meg az uzsorával, 's ne prédáljon a' becsület' birtokában.

WALL. ASSZ. A' gyermek örömkönyeket hullat, a' hitves' búja felejtessék! Fricz, szíved mégis jó. Sohasem felejttem el e' pillanatot. (Megakarja Wallenföldet ölelni). Fogadom — neked —

WALL. ÚR (visszatartóztatja hitvesét). Ne esküdj — nem akarlak megcsalni — jó lélek.

TITOK. Ha a' báró úr csakugyan oda jutna még a' pháróasztalhoz, hol a' főpap' gazdag fiát czinkosmód' épen most rabolák ki —

WALL. ÚR. Ki veled! E' kézből ne vegye a' szegény asszony méregpoharát —

WALL. ASSZ. Fricz, Fricz! Az istenért, micsoda ez?

TITOK. Igen, igen! A' fiatal embernek gondviselője csakugyan a' rendőrséget hívja segédül; — és ha ő excellentiája, a' báró úrnak bátyja, még irgalmasan közbe talál járni, hogy a' botránkozás várfogsággal végződjék —

WALL. ÚR. Ki veled, irgalmas gyilkos! Feleségem' 's gyermekemet nem kíméltem, ki tartóztat téged kímélni? —

WALL. ASSZ. (karjaiba zárja őt).

WALL. ÚR. (hitveséhez). Nyugodjál meg. Egy óra múlva elutazunk, Posert és én — Ehol vagyon átokpénz. — (Zsebeit az asztalra üriti.) Vedd — ne vedd — kövess minket — vagy menj előre — vagy ne tedd — én nem tanácsolhatok neked, semmire sem kérhetlek. Nem szabad.

WALL. ASSZ. Oh igaz Isten!

TITOK. (elmegy).

WALL. ÚR. Vígán és hízelkedve akartalak elköltöztetni — megakartalak csalni — most napra jött; talán meg vagy ezzel mentve. — Most magad tanácsolj magadnak — nekem nem szabad. — Hanem engem eressz el, mert minekutánna mindent tudsz, már ki nem állhatom tekinteted'. (Menni akar).

WALL. ASSZ. (tartóztatja őt). Maradj — halgass meg. Add vissza a' pénzt —

WALL. ÚR. Nem.

WALL. ASSZ. Feleséged, anya vagyok, hallgass meg kérésem'! Fricz, jó angyalod szól általam —

WALL. ÚR. Eltávozott az tőlem.

WALL. ASSZ. Nem, nem, nem! Kezében tart, romlásod elől marasztal, lépj vissza!

WALL. ÚR. És koldulj?

WALL. ASSZ. Maradj az erénynél, tartsd meg fiadat becsületes néven. Mondd, hová vigyem a' pénzt! Szólj! Rettenetes e' pillanat. Beszélj! Szegénykedjünk. — Hiszen elég gazdag vagyok, ha téged, mint jó erkölcsűt ölellek.

WALL. ÚR. Késő. Nevem a' jó emberek közt ki nagyon törülve.

WALL. ASSZ. De csak itt, a' világ pedig nagy, a' szegények' hazája minden hely, és

tiszta lélekkel mindenhová kincset viszünk. Kié a' pénz? hová vigyem? Oh, szólj már, szólj! Megemészt a' félelem.

WALL. ÚR. Szörnyű egy pillanat megveté a' sorsot; saját mívem tőled való elszakadásom; fuss előlem, hanem fogadd el a' pénzt.

WALL. ASSZ. Hová vigyem — hová?

WALL. ÚR. Meg akartalak menteni — 's romlásod' okoztam — bocsáss meg, 's hadd aztán a' sorsnak csapásait végezni. (Megöleli hitvesét).

T I Z E D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. STERN HADNAGY.

HADNAGY. El innét — elfajult gonosz!

WALL. ÚR. (visszalép).

HADNAGY. Mered fertelemakta szívedet ez erényes mellhez szorítani? Szerencsétlen nagy esetben, Mari, eltökélés kívántatik. Hagyd őt, 's kövess engem.

WALL. ASSZ. Nem lehet.

HADNAGY. Micsoda?

WALL. ASSZ. Nem szabad.

HADNAGY. Nem tudod, Mari, kicsoda ő.

WALL. ASSZ. Nem tudom! Most minden eláll tőle, most maga vagyon egyedül; a' világba számkivetve, holott nem hall többé részvevő szózatot; hogy' hagyhatom el?

HADNAGY. Anya vagy —

WALL. ASSZ. És hitvese!

WALL. ÚR. (megrendülten) Mari, fogadd atyádnak szavát — Igaza van, nem érdemlem meg szerelmedet.

WALL. ASSZ. Fogadd el hát részvevésem'. Nem kívánlak többé látni, ha meg kell lenni. Ha atyámnak komoly szava eltépi fogadásom' — 's ha te elszakadhatsz tőlem — hát elválok; hanem előbb megmentelek! Atyám, ez emberi tartozás —

HADNAGY. Nincs ez ő előtte becsben.

WALL. ASSZ. De szüksége van reá. Fricz, mentsd meg magadat — E' visszaadott pénzzel gonosz tetted el van véve lelkedről: egy sebhely marad meg emlékezetedben, és ez, őrizzen meg minden további esettől.

WALL. ÚR. Atyám, ki kell ezen égből magamat záratnom? Ismeri az embert — határozzon — én nem bátorkodom — fogadhatok Marinak jobbulást?

HADNAGY. Mari, ha szavát fogadod, ha magad kétesse teszed becsületed' — mit ítéljen a' világ felőled és felőlem? Belőled lágy szerelem rí ki — agg szemeimből a' becsület és erény hő cseppeket sajtol. — Nem hallgatsz meg? Építsd hát boldogságod' jätékosfogadásra, add nekem gyermekedet, 's hadd, szakadjon meg érted verő szívem becsületed' vesztén.

WALL. ÚR. Nem, Mari! Élj boldogul!
(Megy, 's azonban Károlytal találkozik),

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

KÁROLY. HADI SEGÉD. ELŐBBIEK.

KÁROLY. Ehol vannak mindnyájan. Ehol van az atyám. —

WALL. ÚR. (felőleli Károlyt). Károly!

KÁROLY. És ez itt apósom.

WALL. ÚR. (Menni akar).

HADI SEGÉD. Hová indul, uram?

WALL. ÚR. Magam sem tudom.

HADI SEGÉD. Nem megy el innen. Engem a' hadi minister úrhoz kísér.

WALL. ÚR. Mi okból?

HADI SEGÉD. Parancs! Már nem hagyom el uraságod'. — És az úr Stern hadnagy?

HADNAGY. Igen,

HADI SEGÉD. Adja ide kardját.

HADNAGY. Fogoly volnék?

HADI SEGÉD. Az.

HADNAGY. Mi okból?

HADI SEGÉD. (vállat vonít).

WALL. ÚR. Ah! istenemre, legérdeme-sebb hadi embere a' fejedelemnek.

HADNAGY. Parancsát, uram.

HADI SEGÉD. Kétsége van? —

HADNAGY. Kétséget keresek.

HADI SEGÉD. Itt vagyok. (Előmutatja a' parancsot).

HADNAGY. (olvassa, visszadja, kezével homlokba üti magát, 's leoldja kardját). Ehol a' kardom. (Leakarja kardját tenni, de mégis megtartja még). Csekélységnél is némelly mély bőrkarczolatomba kerültél ugyan, minthogy nem akartalak kézből eresztetni; 's tőlem el még soha sem vettének ugyan — azonban — itt vagyok.

HADI SEGÉD. (Wallenfeld úrhoz). Menjünk, bá-ró uram.

WALL. ÚR. Csak egy szót még ezekhez — (Wallenfeld asszonysághoz). Felejts el! — özvegy-kedj; de meg ne vess! (Hozzája vezeti Károlyt). Ma-radj anyádnál. Isten mindnyájatokkal! Jő-jön, hadi segéd úr. (Elmennek).

TIZENKETTÖDIK JELENÉS.

WALLENFELD ASSZONYSÁG. HADNAGY. KÁROLY.

KÁROLY. Hová megy az atyám?

WALL. ASSZ. Atyám! kedves atyám! —

(Atyjának mellére borul).

HADNAGY. (Wallenfeld asszonyságához). Sem férj! sem becsület! (Tulajdon oldalához kap). 'S nekem kardom nincs! A' státus' és emberiségtől elhagyatva, mi vagyok még? (A' gyermeket nézi). Após! igen, ezen rangot a természet adta, és semmiféle rendelésnek sem szabad ezt megilletni. Jer Károlyom, (magához vonja őt) játszszunk.

KÁROLY. Édes após, kardoddal szeretnék játszani, de lám oda adtad.

HADNAGY. Ah, Mari! Ez fáj! (tüzzel) Már oda a' kardom! Ásót veszek és a' földet ásom, éleleményül neked, 's gyermekednek. Ez hasznos, áldott fegyver.

KÁROLY. Ne neheztelj, édes após.

HADNAGY. Gyermek, tanulj mezei munkát, gabonavetést; szerezz magadnak kenyeret, hajlékot, és békét, itt, itt! (a' szívre mutatván). A' többi díbdáb, mellyen az emberek czivakodnak, nem érdemli, hogy kezed nyujtsd ki utánna.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

A' HADI MINISTERNÉL, BILDAU GENERÁLISNÁL.

EL S Ő J E L E N É S.

HADI SEGÉD (ír). GABRECHT TITOKNOK (belép).

TITOK. Ő excellentiája' a' generális úr' hadi segédjét vagyon szerencsém uraságodban alázatosan tisztelni?

HADI SEGÉD. Hadi segédje vagyok a' generális úrnak.

TITOK. Ő excellentiája, kegyelmes uram, a' titkos tanácsos, báró Wallenfeld úr által a' generális úr ő excellentiájához küldtettem —

HADI SEGÉD. Most meg nem jelenhet nála. Sürgetően el vagyon foglalva —

TITOK. Azt jól tudjuk. Titkos tanácsos urunk' öccsével?

HADI SEGÉD. Igenis.

TITOK. Oh istenem! Ez ám az eset! Szegény uram egészen magán kívül van. Épen

azért küldettem, méltóztatnék a' tisztelt generális úr a' dolgot hamarjában végezni.

HADI SEGÉD. A' generális úr szorosan vizsgálja a' dolgot. És igaz, hogy igen megbosszankodott.

TITOK. Ugye-bár? Illyen égbekiáltó csínt illyen ifjú úrtól! Pedig olyan jó házból valótl. Épen azért gondolja kegyelmes uram, ne hagyná a' generális úr magát általa tán ellágyítatni, mert igen gonosz nyelve van; ne vizsgálna sokat, mivel fájdalom, különben is minden gonosz csak igen is bizonyos ő róla: hanem vitetné az Isten' és becsületről felejtkezett játékost tűnődés nélkül, éjten éjjel, úgy a' mint kérve volt, valamelly várba. A' tartásbeli költséghez maga részét megadná ő excellentiája. Nem volna olly szívességgel, hogy ezt a' generális úrnak hírül adná?

M Á S O D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. KOMORNYÍK.

KOMOR. Baum hadnagy és Poserjt úr oda lent vannak.

HADI SEGÉD. Csak' menjenek a' kis ebéd-lőbe, 's várjanak, míg a' generális úr parancsol.

KOMOR. Meglesz.

HADI SEGÉD. Hanem a' hadnagy úr el ne hagyja őket. — Azonban — erről magam gondoskodom. (el)

H A R M A D I K J E L E N É S.

TITOKNOK. KOMORNYÍK.

TITOK. Posertet is ide hozták? No — itt keletkezik valami.

KOMOR. Meglehet.

TITOK. A' generális úr kemény ember; itt bizonyosan exemplumot statuál. Őrzik már a' gonosztévőnek, bárónknak ajtaját?

KOMOR. Még nem; a' hadi ügyész vagy on nála.

TITOK. De mégis lesz azért a' ki őrizze, hogy el ne illan hasson.

KOMOR. Ha a' generális úr parancsolja.

TITOK. Nincs még penetrálva, mit szándékozik a' generális úr mintegy finaliter véle tenni?

KOMOR. A' generális úr nagyon haragos.
TIT. Oh — ez hát mégis bizonyos volna?

NEG Y E D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. GENERÁLIS. HADI SEGÉD, ÉS BERGER
RECTOR.

GEN. Mondja meg urának, hogy az esti vendég, és táncmulatságból a' grófkisasszony' részéről és az enyémről ma semmi sem lehet, hogy kénytelen vagyok őt kérni, hagyjon fel vele.

TIT. Ah istenem! Lesz ebből sopánkodás.

GEN. Kérem a' titkos tanácsos urat, jöjjön el hozzám. Nem akarok a' gyalázatos dologban nála nélkül eljárni.

TITOK. Oh! a' mi ezt illeti, semmitől se méltóztassék a' generális úr' excellentiája tartani.

GEN. Elvárom tehát a' titkos tanácsos urat.

TITOK. Szabad kérdenem — hogy' áll a' a' dolog fiammal, a' kapitánnyal — mert Stern hadnagy úr jelenkezik?

GEN. Kapitány marad, a' fija!

TITOK. Isten áldja meg excellentiádat égen földön!

GEN. Szolgája.

TITOK. (elbucszuk).

GEN. Köszönöm, rector uram, bizodal-
mát, mellyel hozzám folyamodék.

RECTOR. Méltóztassék excellentiád meg-
fontolni, hogy ő a' feslett életre csupán szük-
ségből és ma lépett. —

GEN. Pfuj! hagyja a' mentegetést! 'S
mint gavallér és igazgató csak a' nyilvános
rendőrségtől akarom hogy menekedjék, de
valóban nem, hogy büntetésétől. Csalárdul
játszani! — Elfut a' méreg.

RECTOR. Az ügyvéd azt hiszi, hogy a'
gonosz Posert megjelelte a' kártyát.

GEN. Elég! Menjen rector úr az ügyvéd-
hez, 's legyen olly szívességgel, adja nekiát
ezt az írást. Jótállok, hogy kirabolt párt-
fogottja visszakapja pénzét. További értesí-
tésig, mondja neki, legyen csendességben.

RECTOR. Generális úr, hiszen a' báró fia-
mat mentette meg, 's én romlásba döntsem őt?

GEN. Most menjen az ügyvédhez, aztán
jőjjön megint hozzám.

RECTOR. Oh istenem! Így tehát scylla
és charybdis közé vetteték általam? No meg-
tészem ez utat, de mindjárt visszatérek kö-
nyörögni, esedezni. (ol)

Ö T Ö D I K J E L E N É S.

GENERÁLIS. HADI SEGÉD.

GEN. (fel 's alá jár) Átkozott dolog! Mit csinál hát az az istentelen ember, Wallenfeld?

HADI SEGÉD. Magába tért, és komor! Az altisztet ajtajánál hagytam.

GEN. Ordít talán a' ficzkó?

HADI SEGÉD. Nem.

GEN. Tegyen rendelést, hogy két óra mulva kocsi, és négy dragonyos készen legyen a' hátulsó kapunál.

HADI SEGÉD. Meglesz.

GEN. Posertnek csak értésére van adva, hogy pénzét is hozza el?

HADI SEGÉD. Igenis.

GEN. Most Stern hadnagyot akarom. Egyedül akarok vele lenni.

HADI SEGÉD. (el)

GEN. (írásokat vesz ki a' zsebből, és olvas) „A' sán-
czot megvevé — a' hátrálást biztosítá — (halkan
tovább olvas) e' veszélyes szorosútban a' nagyobb
erejű ellenséget nyolcz óráig, segedelem
nélkül megállotta, 's így az elhatározó nap'

szerencse-következésire mindeneket elkészítte, 's maga is ez alkalommal négyszer sebesíteték — Hm! 'S mégis hadnagy? Ez sok!

H A T O D I K J E L E N É S.

GENERÁLIS. STERN HADNAGY.

HADNAGY. Excellentiád ide rendeltetett engem — parancsolatját várom.

GEN. Nyugtalan, heves ember a' hadnagy úr.

HADNAGY. Kézhez adták excellentiádnak írásimat?

Gen. Ehol vannak.

HADNAGY. Hát reménylem, tartalmok megfelel excellentiád' kérdésének egy részére.

GEN. Ezen írások teljes hitelemre több mint egy okból méltók, 's bizonyítják, hogy a' hadnagy úr derekasan szolgált — igen derekasan.

HADNAGY. (meghajtja magát).

GEN. Úgy tetszik; sokszor elkerülték a' hadnagy urat rangjában.

HADNAGY. Bizony, igen sokszor.

GEN. Hogyan történt?

HADNAGY. Nem vevének tekintetbe.

GEN. Ez igaztalanság volt.

HADNAGY. Annak tartám.

GEN. Mért nem jelentette magát?

HADNAGY. Azt soha sem akartam.

GEN. Mért nem? Ez feleskedés, pedig azt nem szeretem. A' feleskedés elrútítja az érdemet.

HADNAGY. Maga fejét követni, még nem annyi, mint feleskedni, 's amaz aligha lehet az öregkor és becsérzéstől elválasztani.

GEN. A' hadi minster legjobb akaratja mellett is csak ember marad.

HADNAGY. Ha ember marad, nyer a' hadi sereg.

GEN. De az ember felejtethet. A' kinek az egészről kell gondoskodni, az néhanéha nem látja az egyest.

HADNAGY. Néha! Az semmi magában. Csak ha gyakran történik, szembetűnő hiba.

GEN. Sokszor felejtették a' hadnagy úr?

HADNAGY. Minden alkalommal.

GEN. Ez utálat. Ez fondorlás a' fejedelmén és szolgálaton. (tűzzel) Még egyszer mondom, jelentenie kellett volna magát.

HADNAGY. (nemesleg felhevülten). Excellentiád, ha a' felsők olly szolgálatról megfeledkezhetnek, millyent nekem vala szerencsém a' hazának tenni: akkor a' cselekvő' és szenvedőnek érdeme alatt van, magát feldicsérni. Akkor az önérzet adja nekünk azon charaktert, mellyet a' státus megtagad. Versenyt igyekszik aztán az ember a' hadi minister' színe előtt szintolly rendületlen állni, mint az ellenhadi álgyúk előtt.

GEN. Ez büszke beszéd.

HADNAGY. Szűkölködni tudni, az a' bajnok' valódi tulajdona. Ha ebben sokra ment az ember, könnyen büszkeségre fajul ez az erény.

GEN. Uraságod' hallgatásával méltatlanságot szenvedett, 's velem méltatlanságot követtetett.

HADNAGY. (vállat vonít).

GEN. Most, öreg létére, midőn tisztelt és haszonra ideje már csak rövidke, most jelenti magát? most kezd heveskedni?

HADNAGY. Az öreg korban ingadozunk elevinkben, érzelmeink emésztőbbek, gyengeségünk indulatosságba tör ki. Aztán (kis várta) atya is vagyok! —

GEN. (néhány lépést megy, meg a' hadnagyhoz fordul, és szívességgel mondja). Nem szerencsés atya, őrnagy uram.

HADNAGY. Excellentiád — én hadnagy vagyok.

GEN. Eh — az nem illik többé. Hát csak nem szerencsés atya — őrnagy uram.

ŐRNAGY. (zavartan) Excellentiád —

GEN. Mellesleg mondva, magam fogom magamat a' Felség előtt feledékenységeről vádolni. Tán különben itt ott nem felejték el valamit, a' miért megbocsátja azt nekem. Hogy uraságoddal való méltatlankodásom némileg helyrehozattassék, bizonnyal el fogja ő azon javallatomat fogadni, melly uraságodat tapasztalása, egyeneslelkűsége, és tett szolgálatira nézve cadetházunk' őrnagyának ajánlja. A' Felség igazságos, és jó.

ŐRNAGY. Isten éltesse őt, az, az! Jó nevét nem csak kardján viseltem, hanem szívemben is. Azért sohasem is aggódtam sokat, mi jót hatjhat ez nekem. Most is még elég gazdagnak érzem magamat mint katona; hanem mint atya szegény vagyok.

GEN. Tudom.

ŐRNAGY. Mint atya heveskedtem, 's mint ember — bocsássa meg excellentiád — ki-

keltem olly méltatlanság ellen, melyet öreg, megvetett, és boldogtalan létemre túrnöm, elvégre már nem kellene, mint gondolom.

GEN. A' titkos tanácsost kihívta párviadatra. —

ŐRNAGY. Mivel excellentiádat ravaszul igaztalanságra vitte.

GEN. 'S azért, mihelyt irásiba tekinték, fogságot adaték uraságodnak, nem akarván heveskedéssel jó ügyét elrontatni.

ŐRNAGY. Ez emberség — valamint excellentiádat általjában emberségesnek találok, 's nagyon megindultam rajta. —

GEN. Istenem! hát másnak ismer a' világ?

ŐRNAGY. Nem, valóban nem!

GEN. Tehát még egyszer kérdek, mért nem jelentette már régen magát nálam?

ŐRNAGY. Két okból.

GEN. Tudni kívánnám.

ŐRNAGY. Excellentiád parancsolja?

GEN. Csak kívánom.

ŐRNAGY. Vőm ezelőtt arra volt határozva, hogy excellentiádnak unokaleányát vegye el —

GEN. 'S mivel uraságod' leányát vette el, tartott kedvetlenségemtől. Hm! Nem ismer engem.

ŐRNAGY. De igen, ismertem excellentiádat, ezelőtt már rég' idővel —

GEN. Uraságod? engem? hol? mikor?

ŐRNAGY. Volt szerencsém az időben excellentiádnak néminemű szolgálatot tennem, és inkább ez, mint ama házasság, volt tulajdonkép' oka, hogy sohasem jelentém magamat excellentiádnál. Nem akarék előbbi pajtáság' emlékezetéből előmozdítani, hanem érdem és rend szerint.

GEN. Hol, mikor ismertük egymást?

ŐRNAGY. Ezelőtt negyven esztendővel. Excellentiád önként vállalkoztan lépett a' szolgálatba. Én kevéssel előbb Jénából érkezém a' szolgálatba, 's épen altisztségre emeltetém. Prágánál történt, hogy excellentiád sátorában estve pistolyhoz nyúlván, ezrede' tulajdonosát, kitől meg vala sértve —

GEN. Mit? (az őrnagyot nézi) Stern? Stern? (hirtelen feltalálkozva.) Ah istenem! Stern altiszt! — Igen — tudom — most is látom — földbe süté pistolyomat, általmarkolt, — tartóztatott, míg a' vonagló harag ellankasztá, 's aléltnan karjaiba rogyék! Ha uraságod nincsen, agyon lövöm a' tulajdonost, és hadi törvény szerint — — 'S ez az ember kerüli tekintetem'.

ŐRNAGY. Vak esetnek semmit sem akarék köszönni.

GEN. Stern — Stern! Őrnagy úr! — Ember! hol volnék, ha te nem vagy? — Pajtás — ember — öcsém — barátom! Jer szívemhez, fogadd el köszönetem'. (Megöleli őt).

ŐRNAGY. Excellentiád —

GEN. Félre a' tisztelkedéssel, midőn az emberiség' dicső tettei szövik a' szívnek viszonyait! Az ember és a' tett sohasem volt felejtve; csak a' nevet, fájdalom, törülte ki az idő. Stern! mint ember az embernek viszonzok az úrnak, nem mint generális. Nem, gyengéd becsületérzete elégítessék ki, az emberek ne találjanak az úron és rajtam kifogást. — Leánya szerencsétlen, nemde igaz, őrnagy úr? —

ŐRNAGY. Itt már nem lehet segíteni. —

GEN. Meglehet, szinte tartok tőle. Ha nem akkor igyekezzünk hathatósan vigasztalni. — Azonban lássuk! Most, Isten velünk! Ki ne menjen házamból. (Nyugtalanul). Talán — talán nem is — — meglássuk! (Baráti szívességgel kezét nyújtván neki) Menjen hadi segédemhez. Hagyjon engem végezni. Még látjuk egymást.

ŐRNAGY. (a' ki azt szíves indulattal megrázza). Mindent az Istenre és barátomra bízok! (el).

GEN. (sebesen fel 's alá járva). Ugyan hogy' csináljuk? (megáll). Szükségen lehet segíteni — hanem becsületet — azt nem lehet visszaszerezni — pedig e' nélkül a' becsületes ember nincs kisegítve. (Gondolkodva körüljár).

H E T E D I K J E L E N É S.

ELŐBBI HADI SEGÉD.

HADI SEGÉD. Mindenről gondoskodtam excellentiád' kívánsága szerint.

GEN. Jól van! igen jól! De ez már nem illik, mind semmi. Se kocsit, se dragonyost. Mondasson le mindenről. Egészen más a' helyzet, más az arány, más az eszköz.

HADI SEGÉD. Ajánlhatom erre nézve szolgálatom'?

GEN. Oh igen! Menjen N. asszonyságához — Nem, ez semmi. Hadd gondoljam meg magamat. (Kézét homlokára tartja). Semmit sem találok. A' dolog rosszul áll. Az ember igen lealjasodott. Félek nehogy épen semmirevaló legyen. Azonban próbáljuk! — Egy szerencsés vagy szerencsétlen pillanat sokszor határoz illy dolgokban. Mondja meg az

istentelen Posertnek — nem! magamnak kell vele szólanom. Jól ki kell ezt előbb magamnak főznöm. Nemde, barátom, nem tudja, mit ítéljen felőlem?

HADI SEGÉD. Szokatlan indulatban látom excellentiádat.

NYOLCZADIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. KOMORNYÍK.

KOMOR. Wallenfeld titkos tanácsos, és báró Fernau —

GEN. Szabad, szabad.

KOMOR. (el).

GEN. Fogadja el uraságod ezen urakat helyettem. — Én csak mint gavallér akartam a' dologban eljárni; így semmire sem megyünk. Mint atyának kell végeznem, ez nagy munka, mindjárt is hozzá látok. (el).

HADI SEGÉD. Meg nem foghatom őt. Valami különösnek kellett történni.

KILENCZEDIK JELENÉS.

HADI SEGÉD. TITKOS TANÁCSOS. UDVARI
TANÁCSOS.

HADI SEGÉD. A' generális úr mindjárt itt lesz uraságtoknál.

TIT. TAN. Igen helyes. A' gonosztévőt vallatja tán?

UDV. TAN. Szép nagylelkűség volt ő excellentiájától, hogy e' rossz ügyet a' rendőrségi bízottságtól el's magához vette.

TIT. TAN. Biz igaz.

UDV. TAN. Nagy kímélés, kegyes úram bátyámra nézve.

TIT. TAN. Valóban. Igaz, hogy most mind e' mellett mégis minden derangírozva van már.

HADI SEGÉD. Minden esetre igen fájhat ez a' titkos tanácsos úrnak. —

TIT. TAN. Oh, csak gondolja el maga is! — Ehol az esti vendéglés, a' tánczmulatság — és mindenek fel vagynak mondva.

UDV. TAN. Szemet fog ez szúrni. Mikor is adnak innen tovább rajta?

TIT. TAN. 'S hová költöztetik őt, hadi segéd úram?

HADI SEGÉD. Arról semmit sem tudok.

UDV. TAN. Mennél előbb hoz az ember effélett feledésbe, annál jobb a' nemzetségre nézve.

TIT. TAN. Ej! Csak messze innen.

UDV. TAN. (a' hadi segédhez). A' várban való eltartását egészen magára méltóztatik a' titkos tanácsos úr vállalni.

TIT. TAN. Mint emlékeztetést atyjára, kedves boldogult bátyámra.

UDV. TAN. A' ki egészen más ember volt.

TIT. TAN. Oh istenem — legnemesebb magaviseletű.

UDV. TAN. Jó keresztyén.

TIT. TAN. Nyiltszívű! — Nem mondaná vagy mondatná meg, ha nincs terhére, a' generális úrnak, hogy igen kérem őt a' dolognak szorgalmaztatására.

HADI SEGÉD. Igen szívesen. (el).

T I Z E D I K J E L E N É S.

TITKOS TANÁCSOS. UDVARI TANÁCSOS.

TIT. TAN. Széket, öcsém!

UDV. TAN. (székét hoz neki). Kegyes uram bátyám —

TIT. TAN. (leül). Ah mon Dieu!

UDV. TAN. Hogy érzi magát?

TIT. TAN. Mennyit kell ezen rossz individuum miatt ma beszélnem! —

UDV. TAN. Biz igaz!

TIT. TAN. Isten előtt sem számadozhat róla, a' traître.

UDV. TAN. Mít mond majd a' világ?

TIT. TAN. Detestálni fogja őt — Ah! csak nem térhet az ember magához. — Nos — Gabrecht kapitány marad?

UDV. TAN. Biz az! Előre lehetett látni, hogy a' generális nem fogja uram bátyám' nevét koczkára tenni.

TIT. TAN. Úgy bizony! — He he! fog-ságot rendelt a' vén hírkoholónak.

UDV. TAN. Illetlenül is viselte magát.

TIT. TAN. Csak észreveszi most, ki vagyok. He he!

UDV. TAN. Hanem kézfogómat mégis mindjárt kellene szorgalmazni. Holnap lehetne —

TIT. TAN. Nem, holnap orvosságot veszek.

UDV. TAN. Holnapután? —

TIT. TAN. Vasárnap. Pórneműre mutat.

UDV. TAN. Hétfőn? —

TIT. TAN. No, hétfőn meglehet.

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. GENERÁLIS.

GEN. Bocsánatot uraim.

TIT. TAN. Kérem alázatosan —

UDV. TAN. Excellentiád' kegyessége meg-
menti nemzetségünk' nevét.

GEN. Azt még csak meglássuk.

TIT. TAN. Mellyik várba viszik őt?

GEN. Vár legyen a' lakhelye? Igazán?

TIT. TAN. Hát!

UDV. TAN. Mert ilyen ember soha sem
jobbul meg.

GEN. Ez kerek kimondás.

TIT. TAN. Megfizetem a' tartásbeli költ-
séget; napjára forintot.

GEN. Szavát adja erre?

TIT. TAN. Ad dies vitae.

GEN. Jól van! — meglássuk mi tévők le-
gyünk. Legyenek olly szivességgel, menje-
nek unokámhoz; várja uraságtokat. Aztán
pedig játszunk még.TIT. TAN. Derék biz ez! A' főjátékos,
az a' — Posert nevezetű —

GEN. Kitanult kópé! Sem tiszt, sem báró. Pontos tudósításom van iránta; nem tagadhatja.

TIT. TAN. Talicskásnak való — a' —

GEN. Meglássuk, hogy fog illeni.

UDV. TAN. Jőjjön, kegyes uram bátyám.

TIT. TAN. A revoir. Már ne vesződjék sokat a' semmirekellővel. (Mennek). Nem értemli.

GEN. (csengel).

KOMOR. (jő).

GEN. A' hadi segéd urat!

KOMOR. (el).

GEN. Ez hideg, szívtelen két ember! — Pedig testvér bátyjának fia. — A' gonosz lélek zaklata engem, hogy unokámat ilyen emberek' kincseire pazaroljam!

TIZENKETTÓDIK JELENÉS.

GENERÁLIS. HADI SEGÉD. UTÓBB KOMORNYÍK.

GEN. Legyen olly szívességgel, küldje be Posertet, maga pedig maradjon aztán az előszobában.

HADI SEGÉD. Meglesz! (el).

KOMOR. Ifjabb Wallenfeld úr kegyes meghallgatásra kéreti excellentiádat.

GEN. Majd elhivatom, ha kellni fog.
(Fel és alá járkal).

KOMOR. (el).

TIZENHARMADIK JELENÉS.

GENERÁLIS. POSERT ÚR. HADI SEGÉD

(a' ki mindjárt elmegy).

POSERT. (igen zavarodtan). Excellentiád azt — parancsolta — hogy — hogy magamat — alázatosan producáljam?

GEN. (egy ideig nézi őt). Uraságod bizonyos Posert?

POSERT. (köhint). Egykori kapitány génuai szolgálatban — alázatos szolgálatjára.

GEN. Úgy hozza a' hírharang.

POSERT. Ha kétsége vagyon excellentiádnak, hát —

GEN. Uraságod bankot ad?

POSERT. Csupa — csupa — én csak — rövid idő óta —

GEN. (komolyan). Ád-e pháróbankot vagy nem?

POSERT. Adok.

GEN. Ifjabb báró Wallenfeld uraságodnak frígyese — segédje — legénye — minek is nevezi?

POSERT. Azaz — könyörületességből vém őt magamhoz — könyörületességből — de csak ma történt —

GEN. Segédje - e Wallenfeld uraságodnak?

POSERT. Igen, minthogy szerencsétlenségemre csak egy szememre látok, hát —

GEN. Igaz, csak egy szeme van.

POSERT. (köhint, 's vállvonítva igazolja).

GEN. Hol történt a' veszteség?

POSERT. Spaa alatt — valami gonosz ember meré —

GEN. Spaa-ban? Úgy?

POSERT. Mást sugának tán becstelen rágalomból excellentiádnak felölem?

GEN. Akar - e nekem kedveskedni?

POSERT. Édes istenem! Csak határozzon excellentiád mindenben, mi tévő legyek. Excellentiádért kész volnék mindjárt itt ontani ki véretem, hogy — hogy szinte — (köhint) Oh istenem —

GEN. Kis társaság van nálam, csupa jó barátim — legyen olly szívességgel, adjon számunkra most terememben bankot.

POSERT. Ah istenem! Ez a' szerencse magában igen nagy, igen nagy. De — még sem tudom igazán — merjek-e? —

GEN. (komolyan). Mit? merjen-e?

POSERT. Merjek-e kevéske szegénységgel illy jeles társaságban kirakodni.

GEN. Az asztal készen vagyon. Pénzét csak elhozta —

POSERT. Excellentiád' parancsára — (homlokát töröli). Hanem, a' mint mondtam — nem tudom — hogyan fogjak hozzá —

GEN. (fennszóval). Hadi segéd úr!

HADI SEGÉD. (belép). Excellentiád —

POSERT. (felénken) Generalis uram! — Ah istenem! Hiszen mindenre szint' olly kész vagyok, mint hajlandó. —

GEN. (igen hidegen Posert úrhoz) Azt reménylem is. (A' hadi segédhez) Ifjabb Wallenfeldet —

HADI SEGÉD. (el)

POSERT. Az is itt van?

GEN. Hiszen a' bankhoz tartozik. Uraságod' dolgában fog itt eljárni — úgy, mint ezelőtt az angol kávéházban.

POSERT. Illyen kisded társaságban nem szükséges.

GEN. Ej, de mégis.

POSERT. Illyen igen — — igen jeles társaságban — épen szükségtelen. Általjában, ha szabad alázatos kifogást tennem —

GEN. Nem! az ördögöt! nem!

POSERT. Mindenre ráállok, excellentiád.

TIZENNEGYEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. BÁRÓ WALLENFELD. HADI SEGÉD

(a' ki eltávozik).

WALL.ÚR. (lesütött szemekkel). Excellentiád —

GEN. Mióta nem szoltunk mi ketten egymással?

WALL. ÚR. (halkan). Most — hat esztendeje.

GEN. Micsoda?

WALL. ÚR. Hat esztendő óta!

GEN. (merőn nézi őt). Megváltozott, báró uram.

WALL. ÚR. Akkoriban én —

GEN. (hirtelenül 's fennszóval). Ehol vagyon Posert úr, a' kit ismer!

WALL. ÚR. (magát meghajtva igazolja).

GEN. Báró uram lesz olly szívességgel, eljár, ezen úrral kötött viszonyinál fogva, dolgában, ugyan annak szolgálatjában a'

banknál, melyet ő számunkra mindjárt terememben adni fog.

WALL. ÚR. (kétségbeesetten). Generális úr!

POSERT. Igen, csak gondolja el a' báró úr, úgy akarja ő excellentiája.

GEN. A' mit a' nyilvános angol kávéházban nem talált illetlennek, csak illik szobámban is.

POSERT. Ah édes istenem! — Igen, igen! — Csak hogy —

GEN. Tehát — készítsék el asztalukat, követni fogjuk uraságtokat. Viszonlításra uraim.

WALL. ÚR. Kérem, csak két szót legyen szabad a' generális úrral egyedül szólanom.

GEN. Előre Posert kapitány úr! — Hadi segéd uram —

HADI SEGÉD (belép).

GEN. Baum hadnagy megmutatja a' kapitány úrnak a' teremet, és társalkodója marad.

POSERT. Excellentiád mint igen is kegyes úr — mint az emberiségnek igazi gyámla ismeretes —

GEN. Azért hívtam meg uraságodat!
Előre kapitány uram, előre!

POSERT (homlokát töröli, köhint, 's eltávozik a' hadi
segéddel).

TIZENÖTÖDIK JELENÉS.

WALLENFELD ÚR. GENERÁLIS. HADI SEGÉD.

GEN. Röviden, uram; mert nem épen
legjobb kedvemben talál; röviden!

WALL. ÚR. Generális úr, oda vagyok.

GEN. Meglehet.

WALL. ÚR. (tűzzel) Ember vagyok.

GEN. Azt reménylem.

WALL. ÚR. A' ki becstelenítést nem akar
megélni! Istenemre nem!

GEN. Pistolyt hord magával?

WALL. ÚR. Nem. De a' kinek terhére
van az élet, annak a' legközelebbi fal is ki-
loccsantja velejét, ha egyéb eszköze nin-
csen!

GEN. Hiszen felesége 's fia van!

WALL. ÚR. A' ki olly szerencsétlen volt,

hogy ezt gyalázatosan elfelejtheté, az ne halmozzon gyalázatot gyalázatra.

GEN. Most báró uramnak szolgálatideje van; menjen.

WALL. ÚR. Nem, generális úr, nem!

GEN. Azt akarja — hogy helyettem a' rendőrség szóljon báró urammal?

WALL. ÚR (kis tusa után). Ha keményebben büntet is, csak hamar büntessen.

GEN. Tanult a' báró úr?

WALL. ÚR. Nem.

GEN. Melly tudományban ment sokra?

WALL. ÚR. Én — (vállat vonít). Én — fájdalom, bátyám' egyetlen örökösének valék rendelve.

GEN. És micsoda most a' báró úr? —

WALL. ÚR. Atya és — (eltakarja képét) — A' generális úr ember, nemeslelkű ember, a' világ annak tiszteli — legyen irántam is az. Legyen kemény; csak vigyen el a' sokaság' szeme elől. Mindegy, akárhová — csak oda, a' hol elfelejtetem.

GEN. (komolyan) Az majd elválik — most menjen a' bankhoz. Hadi segéd úr!

HADI SEGÉD (belép).

WALL. ÚR. (kétségbeesőleg). Generális úr!

GEN. (fennyen). Engedelmet! — (a' hadi segédhez)
Wallenfeld urat a' terembe kíséri.

WALL. ÚR. A' halálba! (A' hadi segéddel el).

GEN. (csenget).

KOMOR. (belép).

GEN. Súd meg unokámnak, mentse ki magát a' titkos tanácsos úrnál, 's ne jöjjön le a' terembe. Aztán mondd meg a' titkos tanácsos' és báró Fernaunak, hogy ide várom őket.

KOMOR. (el).

TIZENHATODIK JELENÉS.

GENERÁLIS. RECTOR.

RECTOR. Excellentiád, voltam az ügyvédnél. Erről gondoskodva van. De mi történik most itten az ifjú báróval? Félttem őt, 's meg nem nyughatom.

GEN. Maradjon rector uram oda lenn. Tudakolja titoknokomat, utóbb lesz még a' rector úrra szükségem.

RECTOR. Olly jót akartam az ifjú úrral, olly becsülettel jöttem ide —

GEN. Ezért jutalmazza meg az ég.

RECTOR. 'S ő mégis, még most is fog-ságban vagyon itt. Hát romlását okoztam volna?

GEN. Ha megérdemli — igen.

RECTOR. De hiszen fiamat mentette meg. — Bizony lelkem egészen elfogódott félelemmel.

TIT. TAN. (jő).

GEN. Menjen titoknokomhoz. Még látjuk egymást!

RECTOR (el).

TIZENHETEDIK JELENÉS.

GENERÁLIS. TITKOS TANÁCSOS. UDVARI
TANÁCSOS.

TIT. TAN. A' kedves grófkisasszony nincsen disponálva? Szívemből sajnálom —

GEN. Hanem azért játsszunk. Sok bajom van excellentiádnak öccsével. Ellenben, ha Isten' akarátja, jól töltjük az estvét.

TIT. TAN. Vége alterációmnak.

UDV. TAN. Ez az ember igen is rozsz. Eltárgult már innen?

GEN. Megigéri, hogy játékunkban úgy egyez meg, a' mint én intézem?

TIT. TAN. Örömmel.

GEN. Fogadja - e gavallér szavára, hogy játékunkban úgy egyez meg, a' mint én intézem?

TIT. TAN. Fogadom.

GEN. Meglássuk tehát, hogy' töltjük az estvét.

UDV. TAN. Igen nagy kegyesség excellentiádtól.

GEN. Istenemre nem! Nem igen nagy kegyesség. Nem is helyén volna. Menjünk —
(A' titkos tanácsossal elmegy. Az udvari tanácsos követi őket).

TIZENNYOLCZADIK JELENÉS.

(A' szin nagy teremmé változik, mellyben függő gyertyatartók és játékasztalok vagynak, hátul viaszgyertyás pháróasztalt látni. Posert úr pénzét 's a' kártyát szedi rendbe. Wallenfeld úr mellette áll 's keresztbe veti karjait, a' nélkül, hogy mind arra, a' mi történik, ügyelne. Mellette a' hadi segéd vagyon. Baum hadnagy Posert mellett áll. Két inas jelen van a' szobában).

HADI SEGÉD. Kedvére van így, Posert úr, a' szoba elrendelve?

POSERT. Ah istenem, igen! Nekem minden jó.

HADI SEGÉD. Másképp' kívánja az asztalokat rendeltetni?

POSERT (homlokát töröli). Valamivel előbbre. — Levegőfolyás van itt; így igen közel van az ajtóhoz.

HADNAGY (int az inasoknak, hogy vigyék az asztalokat előbbre).

INASOK (előbbre viszik az asztalokat és székeket.)

POSERT (míg ez történik). Igen szép terem.

HADI SEGÉD. Jó izléssel épült.

POSERT (köhint). Derék! igen jó. Wallenföld uram, sokszor szokott ő excellentiája pharót játszani?

WALL. ÚR (előlép). Nem tudom.

HADI SEGÉD. Sohasem!

POSERT. Mit mond! és épen ma akar —

HADI SEGÉD. Ma igen érdekesnek tetszik neki.

POSERT. Furcsa! (Képét töröli). Pohár vizet, barátom! (az inashoz).

HADI SEGÉD. Lajos! Limonádét ennek az úrnak —

POSERT. Kérem, vizet. (A' hadi segédhez) Ugyan mondja meg nékem, (homlokát töröli) hát —

hát — hm — igen — azt már előbb akarám kérdeni, házas a' generális úr?

HADI SEGÉD. A' generális úr német rendű.

POSERT (gondolkodva). Német rendű? — Hm! (vártatva). És kivel házas a' generális úr?

HADI SEGÉD. A' generalis úr német rendű, mondám —

POSERT. Vagy úgy — német rendű! Úgy, úgy! Hm, úgy!

HADI SEGÉD. Uraságod másra gondol, nemde? —

POSERT. Keveskét, keveskét! (Törülget).

WALL. ÚR. (a' hadi segédhez, kit hirtelen félre von). Uraságod fiatal, szeme érzetet vall, egész műveltsége emberi szívre mutat: eresszen el engem.

HADI SEGÉD. Részt veszek érzetiben — Ha nem ismeri életrendem' kötelességit.

WALL. ÚR. Igenis, ismerem; becsület lelkesíti azokat. Érzetére 's életrendére kényszerítem, küldjön nekem töltött pistolyt.

HADI SEGÉD. Hová gondol, báró uram? —

WALL. ÚR. Halálra! Semmi egyébre,

csak halálra! Az istenért, töltött pistolyt!
E' lassú marczangolást ki nem állom.

POSERT (a' ki ezen közben a' hadnaggyal, valami játékot látszatván neki mutogatni, a' pháróasztalnál vala, az inashoz).
Még egy poharat, lelkem! Nos báró uram,
üljünk le —

WALL. ÚR. Tegyen, a' mit akar!

POSERT. A' jeles társaság csak belép nem sokára? Nem gondolja?

HADI SEGÉD. Mintha hallanám — a' folyosón megérkezni.

WALL. ÚR. Oh istenem!

INAS (Posert úrnak vizet hoz).

POSERT. (iszik). Felséges víz! (köhint). Felséges! Olly igaz, mint élek, olyan, (köhint) olyan, mint a' kristály!

TIZENKILENCZEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. GENERÁLIS A' TITKOS TANÁCSOS ÉS
UDVARI TANÁCSOSSAL.

TIT. TAN. (meglátván a' pháróasztalt) Comment?
— hiszen ez — ez az az ember. —

GEN. Semmit sem tesz! Társaságom!
'S ezen felül — szavát adta nekem —

TIT. TAN. (az udvari tanácsoshoz), **Mi mindjárt piquettérozunk.** (Mellék asztalhoz megy).

GEN. (kezénél fogja őt). **Pháróra híttam meg a' titkos tanácsos urat.** (Posert és Wallenfeld urakhoz). **Nos! uraim.**

POSERT. (leül) **Excellentiád úgy méltóztattott kegyelmesen parancsolni —** (Wallenfeld úrhoz) **Tehát — engedni kell.**

WALL. ÚR. (merően az asztalba fogódzik, a' többire nem ügyelve, oda szegzetten arra néz, és tompa hangon mondja) **Kezdje.**

GEN. (az asztalhoz ül, és kártyát vesz).

UDV. TAN. (a' generális' részén, valamint feljebb, ugyan azt teszi).

POSERT. (a' titkos tanácsoshoz, a' ki szelenczéjével kénytetve játszik). **Méltóztatik excellentiád?**

GEN. (kártyát ad a' titkos tanácsosnak). **Allons donc No, Posert uram —**

POSERT. (emel) **Épen most. Mindnyájan** (megteszik kártyáikat).

POSERT. **Sept et valet —**

TIT. TAN. (veszt, beveti pénzét a' bankba, és új kártyára tesz)

POSERT. **Roi et dix —**

POSERT. **Huit et cinq.**

TIT. TAN. **Dix a gagné!** (Játékát üzi).

WALL. ÚR. (gyűrt kendőjét szájára tartja).

POSERT. Neuf et Dame!

GEN. (veszt és befizet a' bankba, azután megint tesz).

POSERT. Sept et As!

TIT. TAN. Sept a gagné!

POSERT. (kifizeti). **Neuf Louis?**

TIT. TAN. Oui!

GEN. (iat a' hadi segédnek).

HADI SEGÉD. (kimegy).

POSERT. Quatre et Roi.

POSERT. Six et quatre.

GEN. (veszt, és megint tesz).

POSERT. Dame et valet. (Kifizeti az udvari tanácsost).

H U S Z A D I K J E L E N É S.

ELŐBBIEK. HADI SEGÉD. STERN ŐRNAGY.

WALLENFELD ASSZONYSÁG, ÉS KÁROLY.

(Zaj nélkül belépnek).

POSERT. Six et cinq.

GEN. Csak közelebb! (Posert és Wallenfeld urakhoz). **Mennél több a' játékos, annál jobb a' bankra nézve.** (A' jövőkhöz, Wallenfeld asszonyság', Stern őrnagy, és ennek kis unokájához). **Csak ide hozzánk!**

WALL. ÚR. (feltekint és nem akarva kikiált). **Mari!**

GEN. Méltóztassék, báró asszonyságodnak leülni!

HADI SEGÉD. (széket hoz neki, 's a' generális mellé teszi, de nem az asztalhoz).

TIT. TAN (félhallhatólag a' generálishoz). Hiszen én el nem ismertem őt!

GEN. De én el. És — gavallér szavát, titkos tanácsos úr! — Tűrjünk végig, Fernau úr! (Posert úrhoz) Tovább, uram! (Wallenfeld úrhoz). A' társaság nagyobbodik; vigyázzon játékbeli segéd úr!

WALL. ÚR. Égre földre kérem excellenciádat —

GEN. Mi köze a' banknak vendégivel! Mi köze a' bankadónak a' világgal? A'bank az ő lelke, becsülete, üdvössége — rajta tehát; nemde igaz, Posert úr?

POSERT. Ha — hahogy — (köhint)

GEN. (Wallenfeld asszonysághoz). Ide, nagyságos asszonyom, ide üljön mellém! Végszerencséje forog fenn! — Örnagy úr — vegyen kártyát — 's te kisdéd! Próbáld meg szerencsédet. Jer ide, ide jer hozzám.

WALL. ASSZ. (a' generálishoz vezeti őt, leül, és keudővel eltakarja képét).

GEN. Van - e pénzed, kisdéd?

KÁR. Atyám ajándékozott valami keveskét.

GEN. Lássuk tehát, mi jót tehet a' te atyád éretted. Add nekem minden pénzedet, (kártyát vesz) tedd a' pénzt ide — ide erre a' kártyára, (kezét vezeti, 's a' gyermeknek, kezében levő, tallérját arra a' kártyára teszi). Ez a' kártya atyádé.

KÁROLY. Vissza kívánod pénzemet, atyám?

WALL. ÚR. Generális úr!

GEN. Több olyan tallér is van ezen az asztalon, melly tied volt, jó fiú! (tűzzel Posert úrhoz). Tovább!

POSERT. (komolyan) Deux et trois.

GEN. Nyertünk, helyesen, Posert úr! Nyertünk, édes fiú! — Nossza tehát, álljon! Készíteni kell most egyszer szerencsédet, sorsodat. (Fogadott summát takar Károly' kártyájába).

POSERT. Huit et Dame! (kifizeti a' titkos tanácsost, a' ki nem is tesz többé).

POSERT. Trois et sept.

GEN. Vesztettünk, szegény fiú!

KÁROLY. Megint elveszed pénzemet, atyám?

WALL. ÚR. (keserves felkiáltást lebbent el).

GEN. Semmid sincs már? Szegény játékos! — Tégy úgy, mint atyád tesz. Az, ha már pénze nincs, önnön magát teszi, 's feleségét 's gyermekét és becsületét 's életét. (az asztalra emeli a' gyermeket). Az atya már elveszett, fiát teszem! Emeljük el a' kártyát! — Lélekben jár a' dolog — ki a' nyertes?

WALL. ÚR. (oda ugrik, 's ölébe ragadja a' gyermeket). Károlyom! Irgalmat, generális úr! — Meghalad ez embererőt; ki nem állhatom.

POSERT. (felkél).

GEN. (eláll az asztaltól, a' titkos tanácsos és Fernau úr színté). Atya — anya — feleség — szívkorlátja megszakadt — lépjetelek hozzá. Lássuk meg mi tévő lesz ő mostan, visszakiván titeket és önmagát.

WALL. ÚR. (le teszi a' gyermeket). Hová költözem? Ki ment meg engem önnön magam elől? elemésztő érzetemtől! iszonyatos érzetemtől?

WALL. ASSZ. (hozzá megy) Ezen érzet az erény, melly egészen sohasem vált meg tőled. Ez' ijedségben, e' könyekben tűnteti ki hatalmát. Egész valódnak ezen törődése szószólód előttem, a' világ, és önmagad előtt

Ez ad reményt megtérésre! Ezen érzetet szólítom most fel, légy megint gyermekednek atyja.

WALL. ÚR. Hiszen átok vagyok te reád és ő reá! Mit nyertek általam egyebet, mint szégyent és nyomoruságot? Eresszetek, hagyjatok mennem. Lépjetek vissza! Csak egy elégtételt adhatok nektek — halálomat. Eresszetek innen, az Istenért! eresszetek.

ÖRNAGY. (elfogja őt) Tettben élj! Akkor adsz elégtételt.

WALL. ASSZ. Elfogadlak úgy, a' mint most vagy, 's mindent építék e' pillanatra.

WALL. ÚR. Mari! — Atyám! — Károly! Reményl-e még tőlem? Megbocsáthatsz nekem? Nem, nem!

GEN. (nagyon) Elég, Wallenfeld asszony-ság — reményt és bocsánatot!

WALL. ASSZ. (a' ki őt karjaiba zárja) Mind a' kettőt híved' ölében, a' ki bizony nem hagyott el téged.

GEN. Posert úr — ez a' szövetség meg vagyon. Az úrral voltat eltépem a' becsület' és erény' nevében.

POSERT. Excellentiád —

GEN. A' német rend hajdan köteles volt, rablók ellen harczolni — Harcz tehát ellened rabló, a' német vitézrendtől! — Hadi segéd úr! ehol vannak az írások ellene. Most el vele! A' mint parancsolám, erősen és rövidre;

POSERT. Excel — Excellentiád —

GEN. El el!

HADI SEGÉD ÉS POSERT urak (mennek).

TIT. TAN. Azt meg kell mondanom — mit is akartam mondani?

ŐRNAGY. Excellentiád, istenemre igen nagy lelki bánt.

GEN. Veje megrendült: azt véghez vitte a' természet hatalma; — hanem szegény, pedig balgatagság 's bal sors miatt szegény. Mi tévők legyünk hát? Élnie kell. Miből éljen? — Ki ad neki élelmet? — — Semmi felelet? fiatal ember, legnagyobb adósod megszűntette fizetését: sajnállak.

WALL. ÚR. Nekem senki sem adós —

GEN. Adósod a' bátyád; kincseivel elkényeztete: szabad-e hát kétségbeesteben epedésre hagynia?

TIT. TAN. Elkényeztettem? Mindenre taníttattam, olyan nevelést adtam neki —

GEN. A' vitézi nevelés helyett ha embe-
rit adat neki, hát nincsen most sem az ú-
ra sem én reám szüksége. (Az udvari tanácsoshoz)
'S az úr? mért huszította hitelezőit 's a'
rendőrséget utána? Ennek, unokámmal va-
ló kézfogója előtt, még nāpra kell jönni:
különben ez elmarad.

UDV. TAN. Én? Én követtem volna el —

HUSZONEGYEDIK JELENÉS.

ELŐBBIEK. HADI SEGÉD.

HADI SEGÉD. Megvallja, hogy ő nem Po-
sert úr, hanem Ulmba való ékesmű-áros,
és Mózel a' neve.

GEN. A' pap' fiának adja vissza pénzét,
aztán utánna küldjük dibdáb holmijét. Két
óra mulva kinn legyen a' kapun, különben
a' kapura ültetem őt.

HADI SEGÉD. (el).

TIT. TAN. (megy). Jó éjtszakát, excellen-
tiád.

UDV. TAN. (a' titkos tanácsost követi)

GEN. Egy becsületes iskolamester volt megmentője; (Wallenfeld úrhoz) És maga ennek fiát mentette meg. Van tehát még fundus, és isten' nevében építék rá-gondviselet és — pénzzel, minthogy a' többiek nem akarnak.

WALL. ÚR. Ember — hős — atyám — angyalom! (A' generális' lábaihoz borulva) Károly ide! (magához vonván a' gyermeket) Kulcsold át térdeit kezeiddel. — Ezen büntelen lélek', ezen megmentett maradék' hálája, ez legyen jutalma az emberiség gyámolának!

GEN. (a' ki elfordult volt, könyeit észrevétlen' letörölni) Nem-úgy! (felemeli őt) Kelj fel, kelj fel, fiatal ember! Vagyon kis jószágom, ide harmincz mértföldnyire, hegyek, sziklák, 's erdei folyamok közt. Hajt kevéske hasznót, ha szorgalommal művelik; 's megélhetni belőle; ez a' fiúé legyen. Ott tanulj munkásságot, ott jobbulj meg. Ha nem teszed, ha ipad és feleséged ezentúl is sír utánnad, elválasztunk feleségedtől, 's holtodiglan várba jősz. Becsületemre fogadom!

{ WALL. ÚR. Gyámolom!

(Kezeit csókolják)

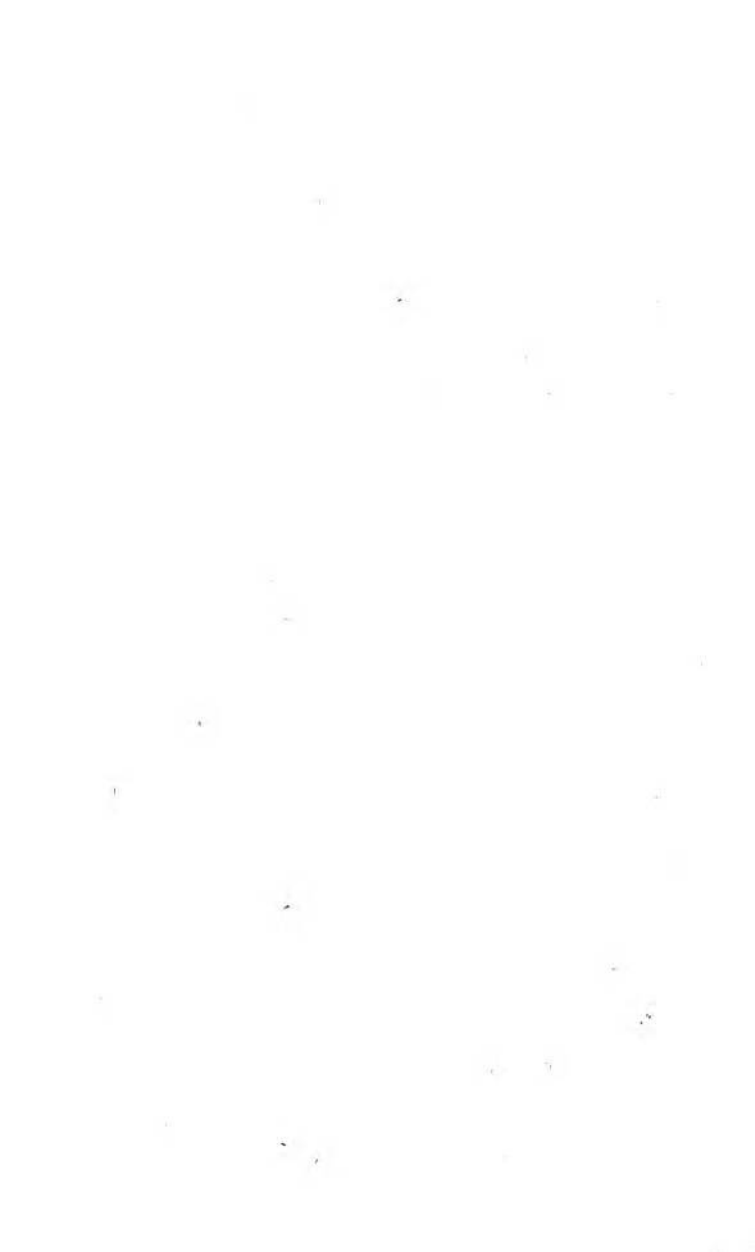
{ WALL. ASSZ. Mentőm!

GEN. Atyátokhoz menjeteK, neki köszönjeteK! MindenneK, a' mi veleteK most történik, megadta ő, ezelőtt már negyven évvel, felpénz gyanánt, kész becsét.

WALL. ÚR. és ASSZ. (megölelvén az őrnagyot).
Atyánk!

ŐRNAGY. (megindulva és hangos örömmel) Ember!
— Gyermekim! — Oh istenem!

GEN. Megelégszel pajtás? — Nos tehát
— (karjaiba siet, és hangos elragadtatással mondja) visszaadtuk a' prágai költsönt!

TUDNIVALÓK.

1. A' m. t. Társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akárminemű nyelvet 's írást illető elvekről; egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' Társaság fejenként és egészben: ez u. m. A' J á t é k o s, Horvát Endre és Guzmics Izidór, mint e' végre hivatalosan megbízott rendes tagok' írásbeli ajánlására adatott sajtó alá.

3. E' színjáték azon 71 közül való, mellyek' fordítására a' Társaság 1831-ben Juniushan tagjait, és 1832-ben Martiusban a' magyar írókat általjában felszólította.

4. A' Társaság által kiadott kéziratok közül ez, VI-d. számu.

Döbrentei Gábor m. k.
Titoknok.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z174548903

